

ORTAOKUL 8. SINIF
GÖRSEL SANATLAR DERSİ
MÜZE UYGULAMASI
(İSTANBUL MODERN ÖRNEĞİ)
Yüksek Lisans Tezi

Aslı ŞANLIER

Eskişehir 2018

**ORTAOKUL 8. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ MÜZE UYGULAMASI
(İSTANBUL MODERN ÖRNEĞİ)**

Aslı ŞANLIER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Resim-İş Öğretmenliği Programı
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Ayşe Dilek KIRATLI**

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Mayıs 2018**

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Aslı ŞANLIER'in "Ortaokul 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Müze Uygulaması (İstanbul Modern Örneği)" başlıklı tezi 03.07.2018 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca uyarınca Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Unvanı-Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı)

: Doç . A. Dilek KIRATLI

Üye

: Doç. Necla COŞKUN

Üye

: Dr. Öğr. Üyesi Elif AVCI

Prof.Dr. Handan DEVECİ

Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

ORTAOKUL 8. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ MÜZE UYGULAMASI

(İSTANBUL MODERN ÖRNEĞİ)

Aslı ŞANLIER

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mayıs 2018

Danışman: Doç. Ayşe Dilek KIRATLI

Eğitim alanında son yıllarda yaşanan gelişmelerin, çağdaş eğitim uygulamalarını beraberinde getirdiği görülmektedir. Çağdaş eğitim sistemlerinin incelenmesi ile bu uygulamaların yapılandırıcı yaklaşımı ele alan ve öğrenci merkezli olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencileri eğitime doğrudan dahil ederek onlara yaparak yaşayarak öğrenme imkanı sunan, düşüncelerini ve sorgulamalarını temel alan ve onlara eleştirel bakış açısı kazandıran bu uygulamaların, öğrencilere aynı zamanda çevresinde var olan farklı yaşantı ve kültürlere saygılı olmayı ve geçmişini tanımasına imkan verdiği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda araştırmanın amacı görsel sanatlar dersinde müze uygulamalarına yer vererek, öğrenciler üzerinde farkındalık ve bilinç yaratmaya çalışmaktır. Nitel araştırma yaklaşımının benimsendiği bu çalışma, sosyo ekonomik geliri ortalama düzeyde olan bir devlet ortaokulu 8. sınıf öğrencileri ile 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar döneminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını müze uygulama çalışmalarına katılan 19 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak bilgi formu, okul içi ders uygulama ve müze uygulama dokümanları, yarı-yapılandırılmış görüşmeler, odak grup görüşme tutanakları ve alan yazın dokümanlarından yararlanılmıştır. Araştırmanın verileri betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiş ve tümevarımcı yol izlenmiştir. Araştırmanın bulguları kapsamında “Sanatçıyı Anlamak”, “Eserler ve Özellikleri”, “Sanatı Anlamlandırma”, “Birlikte Hareket” ve “Okul Dışı Eğitim” olmak üzere beş ana temaya ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Görsel sanatlar eğitimi, Görsel sanatlar dersi, Müze, Müze eğitimi.

ABSTRACT

SECONDARY SCHOOL EIGHTH GRADE VISUAL ARTS LESSON MUSEUM WORKSHOP

(THE CASE OF İSTANBUL MODERN MUSEUM)

Ashı ŞANLIER

Department of Fine Arts Education
Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, May 2018

Advisor: Associate Professor Ayşe Dilek KIRATLI

It is seen that the improvements in education in recent years bring along modern educational practices. With the analysis of modern education systems, it is understood that these practices apply to constructivist approach and they are student-centered. These practices incorporate students directly in the education process and give them the chance to learn by doing, leading them to think and question, and give them a critical point of view. Furthermore, these practices make students learn to be respectful to different lifestyles and cultures, and understand their own history. Within this scope, the aim of this study is to create awareness and consciousness by including museum practices in Visual Arts lesson. This study, in which qualitative research approach was adopted, was carried out during the spring term of 2017-2018 school year with the 8th grade students of a secondary school whose socio-economic status are average. The participants of this study are 19 students who took part in museum practices. The data collection tools of this study are information forms, documents of lesson practices at school and museum practices, semi-structured interviews, focus group discussion records, and documents of literature. The data of the study has been analysed by the method of descriptive analysis, and inductive logic method has been followed. Within the scope of the findings of the study, it can be concluded that there are five main themes which are “Understanding the Artist”, “Art Works and Their Features”, “Interpreting Art”, “Acting Together” and “Extra-scholastic Education”.

Key words: Visual arts education, Visual arts lesson, Museum, Museum education.

ÖNSÖZ

Bugün resim-iş öğretmenliği tezli yüksek lisans eğitimimi bitirdiysem, bu görsel sanatlar eğitiminin gerekliliğine küçük yaşlardan itibaren inanarak görsel sanatları hayatımın merkezine koymuş olmamdandır. Çocukluğumun inancı ile eğitim yaşantımda gelmiş olduğum bu gün, yüksek lisans mezuniyetimin gerçekleşmesinde bana yoğun programında zaman ayıran, emek veren ve beni yönlendiren sevgili danışmanım Doç. Ayşe Dilek KIRATLI'ya teşekkürlerimi sunmak isterim. Tezimin veri analizleri bölümünde benden desteklerini esirgemeyen Doç. Dr. Yasemin ERGENEKON'a, Doç. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ'ye ve Prof. Dr. Elif TEKİN İFTAR'a çok teşekkür ederim. Yüksek lisansım sürecinde Erasmus+ programına katılarak Finlandiya'da geçirmiş olduğum 6 aylık zaman zarfında ders planlama programında bana desteklerini sunarak tez yazım aşamama geçişimi kolaylaştıran sayın Prof. Dr. Nazlı GÖKÇE'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Teşekkürlerimi sunabilmemin temel kaynağı; sanata olan ilgimi, sevgimi ve kendimi ifade ediş yöntemimi küçük yaşlarda fark ederek bana inanan, beni sanata yönlendiren, benden sevgisini, saygısını esirgemeyerek en başta manevi ardından da maddi anlamda beni destekleyen değerli eğitimci, öğretmen, hayatımın anlam sebebi, canım annem Remziye ŞANLIER'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çocukluğumun destekçisi ve sanat inancımın mimarları ve yapı taşları çok sevgili babam Mehmet ŞANLIER'e, yüksek lisans ders ve tez döneminde benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen en yakın arkadaşım ablam Meltem ŞANLIER ve abim Cem ŞANLIER'e içimdeki çılgın kıza güvendikleri ve sunmuş oldukları tüm maddi ve manevi desteklerinden ötürü sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Aslı ŞANLIER

Eskişehir 2018

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Aslı ŞANLIER

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	x
GÖRSELLER DİZİNİ	xi
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Görsel Sanatlar Eğitimi.....	2
1.1.2. Ortaokul görsel sanatlar dersi ve amaçları.....	3
1.2. Müzeler ve Müzelerin Eğitimdeki Rolü.....	7
1.2.1. Müze eğitimi etkinlikleri.....	11
1.2.2. Müze eğitim planlaması.....	13
1.2.2.1. Müze eğitimi öncesi hazırlık etkinlikleri.....	14
1.2.2.2. Müze gezisi.....	15
1.2.2.3. Müze gezi sonrası etkinlikleri.....	17

1.3. Müze Uygulamaları İle Gerçekleşen Davranışsal Öğrenmeler.....	17
1.3.1. Müze uygulamalarının görsel sanatlar eğitiminde değerlendirilmesi.....	18
1.4. Uygulamalı Eğitim Mekânı Olarak İstanbul Modern Müzesi.....	20
1.5. İlgili Araştırmalar.....	20
1.6. Amaç.....	26
1.7. Önem.....	26
1.8. Sınırlılıklar.....	27
2. YÖNTEM.....	28
2.1. Araştırma Modeli.....	28
2.1.1. Katılımcılar.....	29
2.1.1.1. Ortam	30
2.1.2. Verilerin toplanması	31
2.1.2.1. Veri toplama araçlarının hazırlanması	33
2.1.2.2. Veri türü ve veri toplama tarihleri.....	35
2.1.2.3. Uygulama	35
2.1.2.4. Verilerin analizi ve yorumlanması.....	41
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	43
3.1. Katılımcıların “Sanatçıyı Anlamak” Temasını Oluşturan Görüşleri....	43
3.2. Katılımcıların “Eserler ve Özellikleri” Temasını Oluşturan Görüşleri.....	45
3.3. Katılımcıların “Sanatı Anlamlandırma” Temasını Oluşturan	

	<u>Sayfa</u>
Görüşleri	48
3.4. Katılımcıların “Birlikte Hareket” Temasını Oluşturan Düşünceleri.....	51
3.5. Katılımcıların “Okul Dışı Eğitim” Temasını Oluşturan Düşünceleri....	53
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	56
4.1. Sonuç.....	56
4.2. Tartışma	58
4.3. Öneriler.....	60
KAYNAKÇA.....	63
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Katılımcıların “Sanatçıyı Anlamak” Temasını Oluşturan Görüşleri	44
Tablo 3.2. Katılımcıların “Eserler ve Özellikleri” Temasını Oluşturan Düşünceleri	46
Tablo 3.3. Katılımcıların “Sanatı Anlamlandırma” Temasını Oluşturan Görüşleri ..	48
Tablo 3.4. Katılımcıların “Birlikte Hareket” Temasını Oluşturan Görüşleri	51
Tablo 3.5. Katılımcıların “Okul Dışı Eğitim” Temasını Oluşturan Görüşleri	53

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 1.1. Müzelerin İşlevleri	9
Çizelge 1.2. Müze Eğitimi Yöntemleri	12

GÖRSELLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Görsel 2.1. Müzede Rehberli Tur Kapsamında Yapılan Eser Tanıtımı	37
Görsel 2.2. Müzede Rehberli Tur Kapsamında Yapılan Eser Tanıtımı	38
Görsel 2.3. Müze Etkinliği Kapsamında Yapılan “Kusurlu Portreler” Çalışması ...	38
Görsel 2.4. Müze Dönüş Etkinliği Kapsamında Yapılan Okul Pano Çalışması	39
Görsel 2.5. Okul Pano Çalışması	40
Görsel 2.6. Okul Pano Çalışması	40

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ICOM	: Milletlerarası Müzeler Konseyi
İKSV	: İstanbul Kültür Sanat Vakfı
Akt.	: Aktaran
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör

1. GİRİŞ

Günümüz ülkelerinin gelişmişlik düzeyi, o ülkede yaşayan insanların ve toplumun gelişmişlik oranıyla ifade edilmektedir. 21.yüzyıl bilim ve bilgi çağı olarak kabul edilip, bir toplumun bireylerine kazandırılan bilgi, bilim, beceri ve değerler, o toplumun ilerlemesinde ve kalkınmasında büyük rol oynamaktadır.

Gelişen dünyamızda bilimin varlığı insanlığın ilerlemesinde rol oynayan en büyük etmen olarak, bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelere ayak uydurmak ve bu ilerlemeler sonucunda yeniliklere gitmek, ülkelerin eğitim politikalarında vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir (Erginer, 2007, s.1). Eğitim, bir toplumun gelişmesini ve kalkınmasını sağlayacak temel yapı taşı ise, bu yapı taşı ile inşa edilecek bilgi ve birikim bütünlüğü, bireylerin eğitim yaşantısında önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu nedenle eğitim sürecinin ilk basamağı olan ilkokul ve ortaokul süreci, eğitim yaşantısının temeli olarak, nitelikli bir süreci gerekli kılmaktadır (Mercin, 2006, s.1).

Nitelikli eğitim ile hedeflenen öğrenmelerin kalıcılığı ve edinilen bilgilerin günlük yaşamda kullanılması anlayışıyla, öğretmen merkezli olmayıp, yaşantılar yoluyla öğrencilerin yaparak yaşayarak bilgiyi keşfetmeleri, bilgiyi keşfederken de sentez yapabilme becerisinin kazandırılması gerektiği kabul edilmiştir. Bu anlayışla eğitimin sınıf içinde kalmaması, deney ve gözlemlerle bilgilerin kalıcılığının sağlanması gerektiği fikri ortaya çıkmaktadır. Düşünen, üreten ve öğrenmeye bizzat katılan yapısıyla, günümüz dünyasında görsel sanatlar eğitimi ile nitelikli eğitim ortamını yaratmak mümkündür.

Görsel sanatlar eğitiminin hedeflerine ulaşabilmesi, geleneksel öğretim yöntemleri dışına çıkıp yeniliklere gitmeyi ve farklı uygulamaları öğretim programlarına dahil etmeyi gerektirmektedir. Farklı uygulamalar ile eğitim hedeflerine ulaşma sürecinde yararlanılan en etkili öğretim metodlarından bir tanesi, müzeler yardımıyla gerçekleştirilen eğitimidir. Öğrenme süreçlerini çeşitlendirmede görsel sanatların, müzeciliğin, eğitim bilimlerinin birlikte hareket etmesi önemli bir etkidir (Eğitmen, 2014, s.35).

Bu bakış açısından hareketle, öğrenmelerin sınıf dışına çıkarılması ve müzelere ulaşılması sağlanmıştır. Müzelerde gerçekleştirilen etkinliklerin ve eğitim çalışmalarının, ortaokul görsel sanatlar dersi üzerindeki etkileri araştırılmıştır.

1.1. Görsel Sanatlar Eğitimi

Eğitimin, ülkelerin ve toplumların ilerlemesinde temel felsefe olarak kabul edilmesi ve nitelikli eğitim anlayışının vazgeçilmez olduğu düşüncesi, görsel sanatlara bakış açısını değiştirmiş ve sanat eğitimini öğrencilerin ilk okul çağlarından itibaren gerekli kılmıştır. Bu gereksinim beraberinde yaratıcılık, estetik bakış açısına sahip olma, özgün ürünler ortaya koyabilme gibi sanatsal özelliklerin, öğrenmeye elverişli ortamlarda ortaya çıkarılması düşüncesini desteklemiştir. Buyurgan ve Buyurgan (2007, s.22)'a göre kişilerin içinde bulundukları çevreye ve topluma adapte olmalarını sağlayan, kişilerde yorumlama ve mantık yürütmeye yardımcı unsur, çağdaş sanat eğitimidir. Kişilik gelişiminin başladığı küçük yaşlardan itibaren verilen görsel sanatlar eğitimi, öğrencilerde anlamlı yaşantıların olmasını sağlayacaktır. Bu yüzden görsel sanatlar eğitimini tanımlarken, onu genel eğitimin vazgeçilmez bir parçası olarak tanımlamak yanlış olmaz.

Görsel sanatlar eğitiminin küçük yaşlardan itibaren verilmesi, bir toplumun genel yapısına olumlu katkılar sağlamaktadır. Kibar, duygusal, beğeni düzeyi gelişmiş ve çevresine duyarlı yapıya sahip kişilerin varlığı, sanatın topluma kazandırılmasıyla çift yönlü bir ilişki içindedir (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.24). Görsel sanatların duygulara hitap eden özelliklerinin yanı sıra öğrencilerde çağdaş anlayış, sosyal olma ve kendini ifade edebilme gibi pek çok olumlu kavramı anlamlandırdığı ve kazandırdığı bilinmektedir (Kırıçoğlu, 2002, s.7). Eğitim boyutu içinde ele alındığında ise, amacının öğrencilerin elde ettikleri bilgileri, günlük yaşantıları ve diğer derslerde öğretilen konuları da içine alarak bunlar arasında mantıklı bağlantılar kurmalarını sağlamayı amaçlayan geniş kapsamlı bir eğitim şekli olduğu, söylenebilir (Alakuş ve Mercin, 2009, s.16). Bu eğitim okul içinde ve dışında gerçekleştirilen tüm etkinliklerin görsel sanatlara ait dallarını kapsar ve kapsadığı etkinlik alanlarıyla bireylere ulaşmayı hedefler. İnsanoğlunun yapısı gereği hayal etme yetisine sahip olması ve bunu yansıtmaya isteği, çocuk yaşta kendini göstermektedir. Görsel sanatlar eğitimi de amaçları ile çocuklarda farklı kültürlere saygılı olma, çevresini değerlendirmede öğrencilere estetik bakış açısı kazandırma ve mantık yürütme yetilerini geliştirmeyi hedeflemektedir (San, 2007, s.21).

Görsel sanatlar heykel, karikatür, minyatür, fotoğraf ve uygulamalı sanatlar gibi pek çok alanı kapsamaktadır (Kırıçoğlu, 2002, s.2). Hitap ettiği çeşitli duyu organları ile bireylerin düşünme ve algılamalarına yardımcı olması ve kişinin farklı boyutlarda

ussal gelişimini desteklemesi ile eğitim öğretim sürecindeki olumlu katkıları, görsel sanatlar dersinin ülkelerin eğitim politikalarına dahil edilme sebeplerindendir.

Eğitim politikalarına görsel sanatlar eğitiminin dahil edilmesi ile bu alanın amacı ve eğitime sağlayacağı katkılar gündeme gelmiştir. Görsel sanatların sadece beceri ve el uğraşı dersi olarak düşünüldüğü (Özsoy, 1998, s.60) ve dersin başarılması için mantık yürütülmesine gerek olmadığı gibi inanışların tespit edilmesi (Kırıçoğlu, 2002, s.6) bazı alan araştırmalarını gerekli kılmıştır. Yapılan alan araştırmaları ile bu kanıların doğruyu yansıtmadığı tespit edilmiş ve okulların öğretim programları yeniden düzenlenmiştir. İlk adım olarak 2006 yılında dersin adı resim-iş eğitimi yerine görsel sanatlar olarak değiştirilmiş ve yapılandırmacı öğrenme uygulanmalarına yer verilerek hem eğitimcilere yol gösterilmiş hem de öğrencileri öğrenme sürecinde aktif kılmak istenmiştir. İkinci olarak nitelikli bir görsel sanatlar eğitiminin temelini, öğrencilere kişilik oluşum sürecinde kazandırılması gerektiği; böylelikle gelecekte çevresinde yaşanan olaylara karşı duyarlı ve aydın fikirli bireylerin topluma kazandırılması amaçlanarak görsel sanatlar eğitiminde çocukların çok yönlü eğitimi üzerinde durulmuştur (Uslu, 2008, s.24). Bu hususta, 2006-2007 eğitim öğretim yılında 1. ve 8. sınıflarda geçerli olmak üzere sanat etkinlikleri ders programı düzenlenerek müze eğitimi uygulamalarının yer alması sağlanmıştır. Sanat etkinlikleri ders programı ile bireylerde yaparak yaşayarak öğrenmeler desteklenmiş, estetik bakış açısı ve yaratıcı düşünme süreçlerinin gelişimi üzerinde durulmuştur (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006, s.6-7). Bu yeniliklerin öğretim programlarına yansıtılmasında, eğitim politikalarının ülkelerin temel gelişim felsefesi olarak benimsenmesinin yanı sıra, her ders branşının öğrencilerin gelişiminde önemli olduğu inancının da etkisinden bahsetmek mümkündür.

1.1.2. Ortaokul görsel sanatlar dersi ve amaçları

Ortaokul görsel sanatlar dersi öğretim programının amaçları, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda ortaya koyulan Türk Milli Eğitimi'nin Genel Amaçları doğrultusunda belirlenmiştir. Bu doğrultuda dersin hedefleri;

- Estetik bakış açısına sahip,
- İçinde bulunduğu kültürün değerini bilen, bu değerleri koruyan ve bunlara yönelik inceleme yapabilen,
- Çevresinde yaşayan insanların farklı istek ve görüşlerine saygı duyabilen,

- Kazandığı bilgi ve becerileri günlük yaşamda kullanabilen,
- Kültürel mirasına ait değerleriyle ilgili toplu ve birlikte etkinlik ve çalışmalar yürütebilen,
- Güncel kültür ve sanat objelerini değerlendirme ve bunları araştırma gücüne sahip,
- Görsel sanatlar alanında etik düşünce bilincine sahip öğrenciler yetiştirmektir.

Belirlenen bu hedefler ile öğrencilerde güzele ait kavramların kazandırılması gerektiği, bireylerin geçmişlerinde var olan farklı yaşantı ve kültürel değerlerin önemi, bu değerlere saygı duyulması gerektiği ve öğrenme süreçlerinde ancak farklı disiplin ve alanlardan yararlanarak eğitimin hedeflere ulaşabileceği gösterilmektedir (Peşkersoy ve Yıldırım, 2008, s.10-11).

Özsoy (2003, s.119) ise görsel sanatlar eğitimi ders içerik ve uygulamalarının ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim basamaklarında öğrencilere şu özelliklerin kazandırıldığından bahsetmektedir:

- Dersin sahip olduğu uygulamalar gözlemi gerekli kıldığından, öğrencilerin imgesel resimleri ve çalışmaları ilerleyecektir.
- Öğrencilerin okula başlamaları ile pek çok farklı resim tekniği ve derse ait sanatsal kavramları tanımış ve mezun olunan sürece kadar uygulama yapmış olacaktır.
- Öğrenciler, görsel sanatların ortaya çıkış sebepleri, akımlar ve günümüze kadar gelen süreçleri hakkında tarihsel bir bilgi birikimine sahip olmuş olacaktır.
- Öğrenci ünlü ressamı ve sanatçıları tanımış, pek çok sanat yapıtı hakkında bilgi ve yorum yapma becerisine sahip olmuş olacaktır.
- Öğrenci sanata dair sahip olduğu bu algılama ve yorumlama gücüyle kendi yaptığı çalışmaları eleştirmeyi ve sergilemeyi öğrenerek, sanatla iç içe geçmiş olacaktır.

Yukarıda belirtilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin bilgi ve davranışların, öğrencilerin eğitim yaşantılarını gerçekleştirdikleri okul dönemlerinde kazandırılabilmesine işaret etmektedir. Görsel sanatlar dersi öğretim programı (MEB, 2017, s.3) dersin sahip olduğu içerik ve uygulamalar ile öğrencilerin yeni bakış ve düşünce yapılarına sahip olacağını ve bilginin anlamlı hale geleceğini ifade etmektedir.

Öğrencilerin hayatlarında bilginin anlamlı hale getirilmesi, kuşkusuz ki ders öğretim programlarının öğrenci seviyelerine göre yapılandırılmış, hedeflerin tutarlı ve

kapsamlı olarak belirlenmiş ve sürdürülebilir olması ile doğru orantılıdır. Görsel sanatlar dersi öğretim programında (MEB, 2017, s.4) belirlenen ders hedefleri, öğrencilerde doğa ve çevre bilinci oluşturma öneminde dikkat çekmektedir. Bu bilinç ile öğrenme ortamlarının sınıf ve okul duvarlarıyla sınırlı kalmaması gerektiği, bilgilerin günlük yaşama aktarılmasıyla öğrenmelerin anlamlı hale geleceği vurgulanmaktadır.

Ortaokul görsel sanatlar dersi, her sınıf ve şube bazında zorunlu dersler kapsamında 1 ders saati olup, öğrenciler tarafından seçmeli dersler arasından seçildiği takdirde 2 ders saati olarak ayrıca okutulmaktadır. 2017 yılında güncellenerek üç öğrenme alanı başlığında öğrencilere okutulması hedeflenmiştir:

- 1- Görsel İletişim ve Biçimlendirme
- 2- Kültürel Miras
- 3- Sanat Eleştirisi ve Estetik

Araştırmanın konusu müzelerde gerçekleştirilen eğitim uygulamalarına görsel sanatlar dersi kapsamında yer vermek, müzecilik ders kazanımlarının yer aldığı kültürel miras öğrenme alanı ile müzelerin var oluş amaçlarını incelemektir. Ortaokul görsel sanatlar dersi öğretim programında (MEB, 2017, s.34) 8.sınıflar kültürel miras öğrenme alanı kazanımları aşağıdaki gibi yer almaktadır:

- Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıklar.
- Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumlar.
- Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır.
- Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar.

Kültürel miras öğrenme alanı ile öğrencilerin tarihi süreçlerde Türk kültürüne ait günümüze ulaşmış sanat eserlerini araştırmaları ve öğrenmeleri, görsel sanatlar ile toplumsal kültürün ayrılmaz bir bütün halinde en iyi yansıtılan yerlerin müzeler olduğu, müzelerdeki sanat eserlerini incelemenin aslında geçmişimizi ve kültürümüzü incelemek ve öğrenmek olduğu ortaya çıkmaktadır (MEB, 2017, s.14-15).

Ders kazanımları incelendiğinde, ortaokul görsel sanatlar dersi öğretim programının kültürel miras öğrenme alanı ile öğrencileri eğitimin merkezine almak istediği görülmektedir. Öğrencilerin katılacakları etkinliklerin okul dışında yer alan öğrenme alanlarına çıkması hedeflenerek, sahip oldukları bireysel öğrenme farklılıkları

desteklenmek istenmiştir (Peşkersoy ve Yıldırım, 2008, s.14). Etkinliklerin okul dışında yer almasıyla, öğrenciler etkin öğrenme alanları olan müzeler ile görsel sanatlar dersi arasında bağ kurar, farklı kültürlerin eserlerini tanıma fırsatı bulur. Ortaokul görsel sanatlar dersi öğretim kitabında (MEB, 2017, s.14-15) yer aldığı şekliyle kültürel miras alanı, öğrenciler müzeleri, sanat eserlerinin üretildiği atölye ortamlarını tanıyarak, burada yer alan eserleri tarihi süreçleri ile birlikte öğrenmiş olmaktadır. Böylelikle görsel sanatlar dersinin hedefleri, sanatsal ortamlarda, yerinde gerçekleştirilen uygulamalar ile öğrencilere kazandırılarak kültürel mirasın özümsemişi sağlanmaktadır. Gerçekleştirilen eser incelemeleri öğrencilerde analiz yapma yetisini arttırmakta ve bir yapıtın incelenmesi ile görsel sanatların geçmişi hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir.

Ortaokul görsel sanatlar dersi öğretim programı (MEB, 2017, s.5) ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen ve kültürel mirasın önemine işaret eden kazanımlar şunlardır:

- İçinde yaşadığı toplumun kültürünü ve diğer kültürlerin özelliklerini tanıyan, onları koruyan,
- Her geçen gün yeni fikirlerle gelişen sanatı ve sanat eserlerini takip eden,
- Görsel sanatlara dair öğrendiklerini günlük yaşamla ilişkilendirebilen,
- Grup etkinliği yapabilen,
- Toplumsal ve etik yurttaşlık bilincine sahip,
- Görsel sanatları yaparak yaşayarak uygulayabilen öğrenciler yetiştirmektir.

Sanat eserlerinin, bir toplumun sahip olduğu ekonomik ve kültürel şartlardan etkilendiğini; bu yüzden bir sanat yapıtını incelemenin aslında bir toplumun değerlerini incelemek olduğu anlaşılabilir. Sanatçıların bu süreçte kültürel ve geleneksel değerlere etkileri ve bir toplumun gelişmesindeki rolü ortaya çıkarılabilir. Toplumların geçmişten günümüze gelen dönemlerine göre sanat eserlerinde kullanılan malzemelerin türü, özellikleri ve çeşitliliği, öğrencilere o toplumun bireyleri ve yaşayışları hakkında bilgi verebilir. Bir toplumu inceleyerek elde edilen tüm bilgiler, o toplumun yetiştirdiği sanatçılar, sanatçıların yapıtları ve eserlerinde vermek istediği kültürel mesajlar toplumların tüm izlerini geçmişten günümüze taşıyan, bunları koruyan, saklayan, arşivleyen ve sergileyen müzeleri tanımakla mümkün olmaktadır. Müzeler, kültürel değerleri insanlara tanıtan en önemli mekânlardır. Kültürel miras öğrenme alanı, toplumlara ve o toplumu en iyi şekilde tanıtabilecek müzelere işaret etmektedir.

1.2. Müzeler ve Müzelerin Eğitimdeki Rolü

Müze kelimesinin tarihi kaynaklarda ilk defa Ege Bölgesi'nde hüküm süren Akalar döneminde kullanıldığı görülmektedir. İnsanların duygu ve düşüncelerini yansıttığı güzel sanatlar ve kendilerini bu alanda ifade etme isteği, müze kelimesinin kullanımını gerekli kılmıştır. Yunan tanrısı Zeus'un dokuz kızının Muses-Müz olarak adlandırılması, bu kızların her birinin güzel sanatlardan bir alanı temsil etmesi ve onların Olimpos dağının doruk noktalarında müze adı verilen yapılarda yaşaması ile müze kelimesi tarihi kaynaklarda yer almıştır (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.29). Yunan mitolojisinde "Musa"lar ifadesiyle ilham perileri kastedilerek müzeler ile ilham perilerinin yaşadığı yere vurgu yapılmaktadır.

Müzelerin sanata hizmet ettiğine dair söylemler, Yunanlı yazar Pausanias'ın bir ifadesinde geçmektedir. Yazar Atina Akropolü'nde yer alan bir binada resim eserlerinin sergilendiği ve bu eserlerin herkes tarafından izlenip ziyaret edilebildiğinden bahsetmektedir (Mercin, 2002, s.42). Bu ifadeden yola çıkılarak, müzelerin güzel sanatlara dair nesneleri ve yapıtları bünyesinde topladığı, onları koruduğu ve halkla buluşturduğu söylenebilir.

De Haan (2000) müzelerin tanımını yaparken, insanların geçmişe bakarak tarihlerini gördüğü ve tanıdığı, bunları içinde yaşanan zamanla kıyasladığı ve gelecekle ilgili öngörü sahibi olmasını sağlayan mekânlar ifadesini kullanmaktadır (Akt: Gögebakan, 2009, s.55).

Erbay'a (2001, s.26) göre müzeler, toplumların ya da ülkelerin kültürlerini, ananelerini ve değer yargılarını ortaya koyan kurumlardır. Böylelikle farklı coğrafyalarda yaşayan toplumların bağ kurmasını ve birbirinden haberdar olmasına olanak sağlayan araç konumundadırlar.

Gerçekleştirilen tanımlamalardan anlaşıldığı üzere, müzeler geçmişte yapılmış sanat eserlerine, koleksiyonlara, kültürlerin sahip olduğu farklı materyallere ev sahipliği yapmıştır. Müzeler bu eserleri saklamış, korumuş, belgelemiş ve halkların ziyaretine açık hale gelmesini sağlamıştır. Zaman içinde müzelerin sahip olduğu bu eserler ile toplum bilinçlendirilmeye çalışılmış, ekonomik gelişimi sağlamak amacıyla yerel yönetimlerin kültür politikalarına eklenmiştir. Tüm bu gelişmeler ile müzeler kamu yararına kurumlar olarak kullanılmaya başlanmış ve günümüzdeki şekline ulaşarak ülkelerin eğitim politikası haline gelmiştir. 1946 yılında Unesco'ya bağlı olarak kurulan Milletlerarası Müzeler Konseyi'nin (ICOM) destekleme çalışmaları,

müzelerin işlevlerinin, toplumsal eğitim ve kültür alanlarını kapsamalarını sağlamıştır. Müzelerin işlevi, bünyelerinde bulunan obje ve materyallerin ön planda olması yerine, bu materyallerin bireylerin gelişimi için kullanılması, müzelerin çeşitlerine göre ayrılarak çoğaltılması, bünyelerinde bulunan koleksiyonların kültürel ilerlemeye hizmet etmesi, sergilemenin insanlar arasındaki iletişim bağını artırma amaçlı yeniden tasarlanması, müze çalışan personel sayısında çeşitlilik ve müze personelinin eğitimi için ders programları şeklinde yeniden düzenlenmiştir (Atagök, 2002, s.25-26).

Yaşanan tüm bu olumlu gelişmeler, 21. yüzyılda ülkelerin müzecilik anlayışında farklılıklara gidilmesini sağlamıştır. Müzecilik, toplumların geçmişlerinden taşıdıkları eserlerin sergilenmesi ve korunması anlayışından çıkarak, ülkelerin ve toplumların gelişmişlik göstergesi haline gelmiştir.

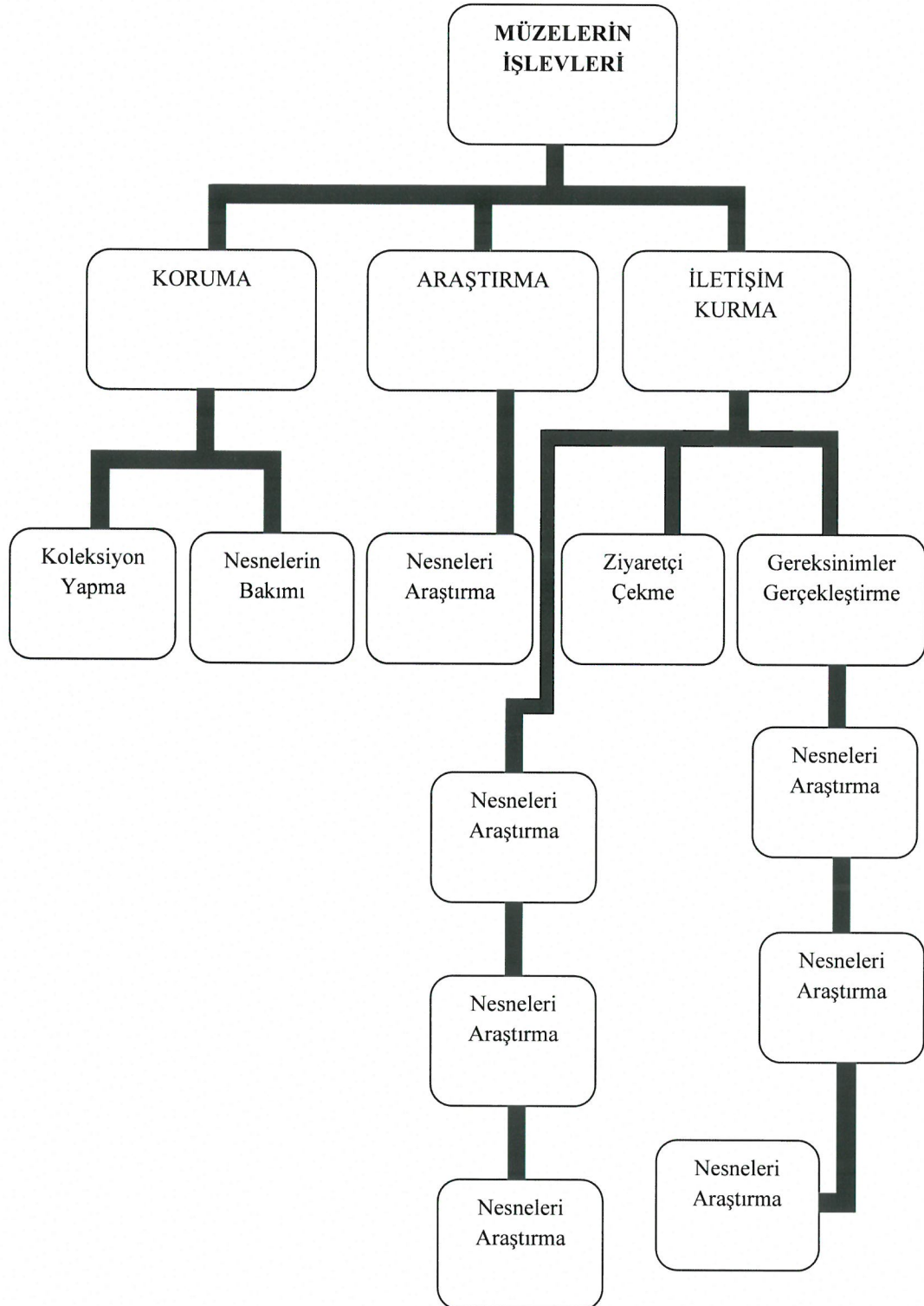
İsmail Hakkı Baltacıoğlu, toplumların estetik algılamalarının gelişmesi ve sanata olan ilginin artırılması için müzeleri kültür eğitimi mekânları olarak tanımlamıştır (Öztürk, 2000, s.195). Erbay (2009) ise, toplumsal gelişime ve ilerlemeye katkısı olan bu mekânların kültürel değerlerinin yanında bilime ve eğitime olan katkılarından bahsetmektedir.

Müzelerin ülkelerin ve bireylerin eğitim alanına olan katkıları zaman içinde müzeciliğe bakış açısını değiştirmiş ve çağdaş müzecilik anlayışının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Çağdaş müzecilik anlayışında, müzelerin bilinen tanımlarının yanı sıra bünyesinde barındırdığı nesneleri araştıran, inceleyen ve eğitim anlamında bireylerin gelişimine destek sağlayan konferans salonu, kütüphane, performans mekânları gibi komplekslerden oluşan mekânlar olmasına vurgu yapılmaktadır. Nitekim bilim insanlarının ve eğitimcilerin yaptıkları müze tanımlarında kültürel eğitim tanımlarını eklemesi bu görüşü desteklemektedir. Paykoç ve Baykal (2000)'ın müzeleri, çok alanlı ve günlük yaşantılara dayalı öğrenme becerilerine hitap eden öğrenme alanları olarak tanımlayıp müze pedagojisinden bahsetmesi de, müzelerin eğitimsel işlevlerine bir örnektir.

Hooper-Greenhill (1996), eğitimcilerin öğrencileri eğitme anlayışlarının sınıfta ve okulda gerçekleştirilen eğitim olarak gördüklerini bu yüzden eğitimin sadece formal yolda gerçekleştirilebildiğinden bahsetmektedir. Bu düşünceden vazgeçildiğinde, müzelerin bireylerin eğitimindeki katkısının fark edileceğinin ve eğitilen kitlenin sadece küçükler değil yetişkinler de olacağının altını çizmiştir (Akt: Onur, 2002, s.9).

Bu görüşler ışığında müzelerin işlevleri ile ilgili aşağıda yer alan çizelgeyi oluşturmuştur:

Çizelge 1.1 *Müzelerin İşlevleri* (Hooper-Greenhill, 1996, Akt: Onur, 2002, s. 9).

Yukarıdaki çizelgeden anlaşıldığı üzere, müzelerin sahip olduğu pek çok özellik, toplumların ilerlemesinde çok yönlü öneme sahiptir. Hooper-Greenhill (1996), yukarıda göstermiş olduğu tablo ile eğitimi ön plana çıkarmış, insanlığın yerinde saymayan ve her zaman ilerleyen yapısıyla müze ziyaretçileri ile iletişim kurmanın önemine inanmış ve müzelerin eğitsel yönünü vurgulamıştır.

Müzedede eğitimin gerekliliğinin bilimsel araştırmalarla desteklenmesi, son yıllarda eğitim – müze işbirliğinde olumlu gelişmelerin yaşanmasını sağlamıştır. Bu işbirliği ile örgün eğitimde yararlanılan müzeler, aktif öğrenmeye yardımcı mekânlar olarak eğitim planlamaları dahilinde yaygın eğitime de hizmet etmeye başlamıştır. Müzelerin amaçları şu şekilde tanımlanmaktadır:

- İnsanları düşünmeye sevk eder,
- Gözlem imkânı sunar,
- Tarihsel gelişim sürecini gösterir, bunu günümüzle kıyaslar,
- Zıtlıkları gösterir ve böylelikle olguları bireylerde yorumlama, mantık süzgecinden geçirme özellikleri kazandırmasını sağlar (Abacı, 2003, s.4).

Görsel sanatlar eğitiminde okul dışındaki uygulamalar müze eğitim ortamlarını, galerileri ve sanat müzelerini kapsamaktadır. Görsel sanatlar dersi programı kapsamında gerçekleştirilen müze etkinlikleri öğrencilere düşünme, algılama, mantık süzgecinden geçirme gibi beceriler kazandırır. Sanat materyallerini inceleyen bir kişi, karşısında var olanı tanımayı, görmeyi ve onu estetik açıdan değerlendirmeyi öğrenecektir. Görsel sanatlar dersinin hedeflerinden biri olan öğrencilere estetik bakış açısı kazandırma ve içindeki yaratıcılığı ortaya çıkarma, müze ziyareti sayesinde gerçekleşecektir (Erbay, 2009, s.332-333).

Günümüzde ülkelerin ve toplumların eğitim alanındaki çalışmaları ve bilimsel ilerlemenin eğitim çalışmalarına destek vermesi ile disiplinlerarası yaklaşım yoluyla bütüncül öğrenmelerin gerçekleşeceği dile getirilmektedir. Bu süreçte büyük role sahip olan örtük programların yanı sıra pedagojik süreçlere müzelerin dahil edildiği, okul içinde olduğu kadar okul dışında da yeni öğretim şekillerinin ortaya koyulduğu ve çoklu öğrenmelere vurgu yapıldığı görülmektedir (Adıgüzel, 2000, s.131).

Alandaki çalışmaların müze eğitiminin gerekliliğini ve müzedede eğitimin vazgeçilmez olduğunu kanıtlamasına rağmen eğitim verilirken izlenecek yol ve uygulamaların nasıl olacağı konusu, hala üzerinde çalışılan bir konudur. Buyurgan ve Mercin'e (2005, s.63) göre müzelerin günden güne artması, aydın toplumların

medeniyetlerinin bir göstergesidir ve müzelerin çeşitliliğinin artması ise o toplumların sanata duyduğu saygı ile doğru orantılı olarak artmaktadır. Müzelerin sahip oldukları yapıtları sergilemeleri, bunları korumaları ve sonraki nesillere aktarmaları, eğitimsel yapılanmalarıyla mümkün olmaktadır (Buyurgan ve Mercin, 2005).

İnsanın ön plana alınması ile öğrenmelerin hayat boyu devam edeceği düşüncesi ve toplumsal kalkınmada müzelerin önemi, müze pedagojisi alanını gündeme getirmiştir. Müze pedagojisi, müzelerin temel eğitimden başlayarak aktif kullanılmasını destekleyen bir alan olarak tanımlanmaktadır.

Müzecilik alanında yaşanan gelişmeler, öğretim ve öğrenmede müzelerden yararlanılması ile eğitimcilerin eğitimin sadece okulda yapıldığına dair düşüncelerinin yıkılması sağlanmış ve müzede eğitim anlam kazanmaya başlamıştır. 2000’li yıllardan itibaren eğitim ve müzeler ilişkilendirilerek pek çok araştırmaya konu olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Araştırmalar ile ortaya çıkan, müzelerin sadece obje, nesne ve süslü materyallerin saklandığı mekânlar olmadığı; toplumların ilerlemesinde yer edinmiş yapı taşları olduğudur. Müzeler eğitim, öğretim, bilim, tarih ve sanat merkezleridir. Müzelerin amaçları tam olarak anlaşıldığı ve bunun üzerine araştırma ve çalışma yapıldığı takdirde toplumların geleceğe bilinçle yürümesi mümkün olacaktır.

1.2.1. Müze eğitimi etkinlikleri

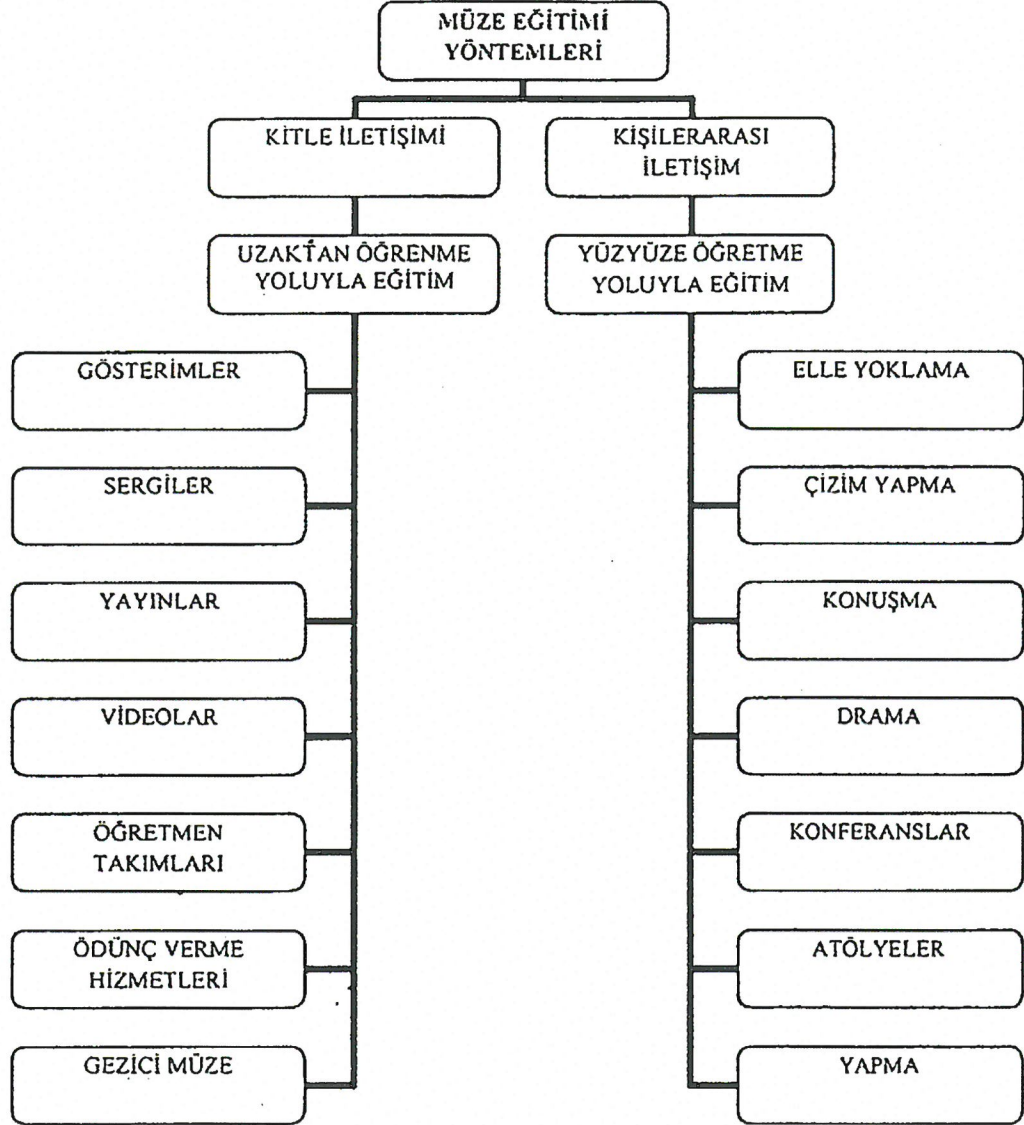
Müze eğitimi, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilere hitap etme özelliği ile günlük yaşantılara dayanan, bireylerin öğrenmede aktifleştigi bir eğitim şeklidir (İlhan ve Okvuran, 2001, s.86). Sunduğu etkinlikler ile halkla iletişim bağına arttırmak ve ziyaretçileri araştırma yapmaya sevk etmek amaçlanmaktadır. Böylelikle ezbercilikten uzak öğrenmelerin gerçekleşmesi hedeflenmektedir.

Paykoç ve Baykal (2000, s.102) müze eğitiminin amaçlarına ulaşması için; “Gerçekleştirilen müze eğitimi etkinlikleri ile öğrenme nasıl kalıcı hale getirilebilir? Müze ziyaretçisinin ilgisini çekmek için ne tür etkinlikler planlanmalıdır? Etkinlikler ve müze ortamları ziyaretçilere fiziksel ve zihinsel açıdan hitap etmesi için nasıl tasarlanmalıdır?” şeklinde sorular ile düzenlenen müze etkinliklerinin amaçlarına ulaşacağından bahsetmektedir.

Hooper-Greenhill (1996), müze eğitimi etkinlik ve yöntemleriyle ilgili aşağıdaki çizelgeyi oluşturmuştur (Akt: Onur, 2002, s.11):

Çizelge 1.2. Müze Eğitimi Yöntemleri (Akt: Onur, 2002, s. 11).

Demirel (1998, s.7-9) eğitimin hedeflerine ulaşmada hazırlanan ders dışı eğitim etkinliklerine vurgu yapmakta ve bu etkinliklerin okul binası dışında sürdürülmesinin altını çizmektedir. Ona göre hazırlanan ders dışı eğitim etkinlikleri öğretim programının bir parçası olmalı ve belli bir öğretim planına göre öğrencilere kazandırılmalıdır. Bu anlamda müzelerin gerçekleştirdikleri eğitim etkinlikleri hem örgün hem de yaygın eğitimde önem kazanmaktadır.

Çağdaş müzeciliğin temel anlayışı eğitim faktörüdür ve görsel sanatlar dersi taşıdığı eğitimsel amaçlar ile uygulama alanlarını müze ve galeri ortamlarında gerçekleştirdiğinde, dersin hedeflerine tam anlamıyla ulaşmış olacaktır. Müzeler yapmış oldukları tartışma oturumları ve eser çözümlemeleri ile sanat eleştirisine, hazırlamış oldukları söyleşilerle sanat sohbetlerine, sanatçı gözetmenliğinde gerçekleştirilen birebir uygulama çalışmaları, rehberli turlar ve eğitim atölyeleri ile görsel sanatlar dersine katkıda bulunmaktadır.

Görsel sanatlar dersinde başvuru rehberli turlar, öğrencileri bilgilendirirken, ilgi düzeylerini de arttırmayı hedefleyen bir etkinlik türüdür. Öğrencilerin dikkatini yapıtlar ve materyaller üzerine odaklayıp farklı türde sorular sorarak, onları düşündürmeyi ve öğrenmeye bizzat katılmalarını sağlar.

Eğitim müzeciliğin birinci hedefi olarak; ziyaret anında bünyesinde bulunan obje ve eserlerle izleyicinin dikkatini çektiği an hedefini gerçekleştirecek en önemli anı yakalamış olur. Okul gruplarıyla gelen öğrencilerin eğitiminde de müzenin ilgi çekici olması ve bu ziyaretin belli bir plan ve program dahilinde gerçekleştirilmesi, müzelerden en verimli şekilde yararlanılmasını sağlayacaktır.

1.2.2. Müze eğitim planlaması

Mercin (2006, s.5) derslerden verim alabilmek için Türkiye’de müzeleri bir eğitim ortamı olarak kabul etmenin ve bunun teşvik edici bir şekilde yaygınlaştırılmasının önemi üzerine durmaktadır. Bu süreçte müzelere olan ilginin arttırılması için girişimde bulunulması gerektiğini ve okul ders programlarının bu doğrultuda hazırlanması gerektiğini savunmaktadır.

Eğitim-öğretim yılı başında hazırlanan yıllık programlara bakıldığında, okul-müze birlikteliğinin sadece Müzeler Haftası’nda yer aldığı, hedeflerin gerçekleştirilmesine imkân vermeyecek şekilde ve müzelerden bağımsız olarak hazırlandığı, bu ziyaretin öğretmenlere yapmaları gereken zorunlu bir görev olarak verildiği belirtilmektedir (Tezcan, 2003, s.6). Müze gezisi yapmayı planlayan öğretmenlerin, müze ziyaretini ve öğrencilerin keyifle gezeceği ve farklı materyaller görecekları bir mekân gezisi olarak düşündükleri açıklanmıştır. Ayrıca ziyaretçilerin müzelere belirli bir amaç doğrultusunda gitmediği, yapıtları tek tek incelemek yerine koleksiyonun bütününe bakıp geçtikleri yapılan araştırmalarla ortaya konmuştur. Bir

küratör, müze ziyaretçilerinin her bir yapıtı tahmini olarak 1,6 saniye incelediğini ileri sürmektedir (Duncan and Wallach, 2006, s.49).

Ortaya konan bu araştırmalar, müzede gerçekleştirilecek gezilerin planlanması gerektiğini ve öğrencilerin amaçsız yere müzede dolaşmalarına engel olunabileceğini göstermektedir. Bütün çocuklar için yeni bir ortama girmek, farklı insanlar tanımak ve yeni materyallerle tanışmak oldukça etkileyici olabilmektedir. Öğrencilerin bu olumlu özellikleri bir plan dahilinde işlendiğinde eğitime büyük katkılar sağlamak mümkün olacaktır.

Hord (1996) müzelerin eğitim görevlerini yürütürken, okullardan yararlanmanın önemine vurgu yapmaktadır. Okullar ve müzeler arasında kurulacak işbirlikçi yapı ve belirlenen ortak programlar dahilinde hazırlanmış ve değerlendirilmiş planların, eğitimin amaçlarına ulaştıracağını savunmaktadır (Akt: Özsoy, 2002).

Programlı bir müze ziyareti, müze öncesi hazırlık, müze ya da galeri ziyareti ve izleme çalışması aşamaları olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Müze ziyaretinden verim alabilme amaçlı, okul içinde ya da dışında gerçekleştirilen ve öğrencilerin hazırlanma süreçlerini kapsayan aşama, müze öncesi hazırlık aşamasıdır. Müze ya da galeri ziyareti, öğrencilerin yeni ortamlarda bulunması, fiziksel ve bilişsel yeni deneyimler yaşayacakları ve onları programların hedeflerine ulaştıracak aşamadır. Son aşama olan izleme çalışması ise öğrencilerin müze ziyareti bitiminde müze deneyimlerini tartıştıkları ve değerlendirdikleri bölümdür. Gerçekleştirilen değerlendirme ve anımsama çalışmaları, kazanılan ve edinilen deneyimlerin kalıcılığını sağlamaktadır (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.154-155).

1.2.2.1. Müze eğitimi öncesi hazırlık etkinlikleri

Müze eğitimi öncesi hazırlık etkinlikleri, müze ziyareti gerçekleştirecek öğretmenin hazırlık aşamasını kapsamaktadır. Bu aşamada ziyaret edilecek müzenin seçimi ve tarihlerin belirlenmesi, okul idaresinin etkinlikten haberdar edilerek gezi izninin alınması, gidilecek müze ile ilgili araştırmaların yapılarak müze yetkilileri ile iletişime geçme süreçleri ve müzede uyulması gereken adımların kararlaştırma aşamalarını kapsamaktadır.

Müze eğitimiyle amaç, öğrencinin belirli planlar doğrultusunda dikkatini çekmek ve öğrenmelerin bu yolla kalıcılığını sağlamak olduğundan, öğrencilerle müze hakkında ilgi çekici bilgileri paylaşmak, müzede karşılarına çıkacak yapıtlarla ilgili

sohbetler gerçekleştirmek, ziyaret öncesi yapılacak faydalı basamaklardan sayılabilir. Aynı zamanda müze ile ilgili merak uyandıracak tanıtıcı film/video gösterilerine yer verilebilir. Tüm bu çalışmalar, müzelere gidilmeden önce yapılan hazırlık aşamasında öğretmen hazırladığı plan, program ve öğrencileri güdülemenin önemine dikkat çekmektedir (Atalay, 2011, s.40).

Gidilecek müzelerin seçimi, öğretmenin hazırlık aşamasında dersinin hedeflerini göz önünde bulundurmasını gerekli kılmaktadır. Okul gruplarıyla yapılacak ziyaret hakkında müze yetkililerini bilgilendirmek ve müzelerin uygun olduğu tarihleri öğrenmek o ziyaretin verimli bir şekilde sonuçlanmasını sağlayabilir. Öğretmenin belirlediği tarihlerin müzenin yoğun günlerine denk gelmemesi, müzede görevli personelin gelen okul gruplarıyla ilgilenmesi ve onlara rehberlik edebilmesi gibi durumlar, ziyaretin hedefler doğrultusunda ilerlemesine olanak tanıyabilir.

Öğretmenin diğeri bir hazırlık aşaması, öğrencileri müzede uyulması gereken kurallar hakkında bilgilendirmek, müze ziyaretinin neden yapıldığı ve müzede geçirilecek süre üzerine olmalıdır.

Yukarıda bahsedilen hususların yanı sıra öğretmenin hazırlaması gereken, öğrencilerin müze ziyareti öncesinde var olan hazırbulunuşluk düzeyini tespit etmek amacıyla uygulayacağı bilgi formu, müze ziyareti gerçekleştirilirken kullanacağı çalışma kâğıtları ve müze ziyareti bitimi ile okula döndüğünde uygulayacağı yarı-yapılandırılmış görüşmeler olmalıdır. Bu hazırlıklar, müze ziyareti öncesi yapılacak en önemli adımlar arasındadır (Atalay, 2011, s.41).

1.2.2.2. Müze gezisi

Müze ziyareti öncesinde, okullarda ders işleniş süreçlerinde projeksiyonlardan, akıllı tahtalardan, tepegöz makinalarından ve varsa okul kütüphanesinin olanaklarından yararlanmak mümkün olmaktadır. Okulların sahip olduğu bu donanımsal özellikler derslere yardımcı olması açısından öğretmenler tarafından tercih edilmektedir. Ancak amacı sadece derse girip çıkmak yerine öğrencilerde farkındalık oluşturmayı hedefleyen öğretmenlerin, öğrencilere bilgiyi keşfettirmeye ve bu bilgiyi günlük yaşamda kullandırmaya çalıştığı görülmektedir. Bu öğretmenler, günlük yaşamdaki nesneleri görmek için onları sınıf dışına çıkarmanın ve müze ziyaretlerinde bulunmanın önemini bilir (Atalay, 2011, s.41).

Müze öncesi ziyaret sürecini planlayan öğretmenin, hedeflediği sınıf dışı etkinliği olan müze gezisi anını da planlaması, eğitimin verimli geçmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Mercin'e (2006, s.36-37) göre, müze sürecinin planlı programlı yürütülmesi, kullanılacak malzemelerin temin edilmesi, ziyaretin amacına büyük ölçüde hizmet etmektedir.

Ziyaret anında atılacak ilk adım, lavaboların yerleri, grubu kaybetme riskine karşılık yardım isteyebilecekleri danışmanın yeri, giriş-çıkış kapıları gibi öğrencilere müzeyi fiziksel anlamda tanıtmaktır. İkinci adım, etkinliğin süresi göz önünde bulundurularak, öğrencilerin yorulmamaları ve dikkatlerinin dağılmaması için molaların düzenli aralıklarla verilmesinin önemi üzerinedir.

Ziyaret ile birlikte öğretmenin diğer bir görevi, müzedeki yapıtların ve öğrenci grubunun güvenliğini sağlamak olmalıdır. Öğrencilerin farklı bir mekânı ziyaret ettikleri ve heyecanlandıkları göz önüne alınmalı, onları karşılarına çıkabilecek olasılıklardan haberdar etmelidir (Gartenhaus, 2000, s.37). Gartenhaus (2000), eserlerin tamamını gösterme çabasında olmadan, öğrencilerin dikkatini yoğunlaştırabilecekleri eserler üzerinde inceleme yapılması gerektiğini, böylelikle yapıtlar üzerinde öğrencileri düşündürerek yorum yapmalarını sağlamanın, fikir paylaşımlarının gerekliliğini savunmaktadır.

Öğrencilerin yapıtlar üzerinde düşünmesini sağlamak, kuşkusuz ki onlara bakmayı değil görmeyi öğretmekle mümkün olacaktır. Görmeyi başarmak, pek çok yetişkinin dahi zorlandığı bir eylem bile olsa, bunu başaran kişilerin müze ziyaretleri daha anlamlı geçecektir. Müze ziyaretleri ile gerçekleştirilen eser, nesne ve materyal incelemeleri yardımıyla görme becerisi öğrencilere kazandırılabilir. Görme eğitimi öğretmenin müze gezisi anında gerçekleştireceği etkinliklerin ve hazırlamış olduğu soruların programlı bir şekilde uygulanması ile kazandırılabilir. Müze öncesi öğretmenler tarafından yapılan planlama ve programlamanın önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Müze ziyaretleriyle hedeflenenin, incelenecek yapıtların ders öğretim programına uygun olarak günlük yaşamdan seçilmesi ile öğrenmelerin kalıcılığını sağlamak olduğu söylenebilir. Bir müzede gerçekleştirilen eser incelemeleriyle amaç; öğrencilerin fikirlerini ortaya çıkarmak ve onlara eserler hakkında yorum yapma ve tartışma becerisi kazandırmak olduğundan, şevklerini kırarak ya da onları küçük düşürecek yargılardan kaçınmaya özen gösterilmeli, öğrenciler cesaretlendirilmelidir.

1.2.2.3. Müze gezi sonrası etkinlikleri

Müze ziyareti sonrası okulda yapılacak izleme çalışmaları ile müze gezisi hedefleri tamamlanabilmektedir. Bu çalışmaların amacı müzede gerçekleştirilen etkinlik ve kazanımların kalıcılığını sağlamak, müzede gerçekleştirilen öğrenmeleri kalıcı hale getirmektir. Gezi dönüşü gerçekleştirilen izleme çalışmaları ile öğrencilerin ziyareti özümsemeleri, belli bir bakış açısına ve değerlendirme özelliklerine sahip müze ziyaretçileri olmaları hedeflenmektedir (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.166).

Dönüş etkinlikleri kapsamında öğrencilere yaptırılacak çalışmalar arasında müzeyi tanıtan bir afiş tasarımı, müze bilgilerinin yer aldığı pano düzenleme ve süslemeleri, müzede öğrenilen eserler hakkında bir proje çalışması, yeni öğrenilen sanatsal kavramlar ile ilgili drama çalışmaları ve müze ziyaret süreç aşamalarını, müzede gerçekleştirilen etkinlikleri gösteren bir sergi hazırlanabilir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012, s.118-120). Böylelikle müzede öğrenilen yaşantıların pekiştirilmesi ve özümsemesi sağlanabilir.

1.3. Müze Uygulamaları İle Gerçekleşen Davranışsal Öğrenmeler

Grant (2005), müzede gerçekleştirilen eğitim uygulamaları ile bireylerin kazandığı öğrenme davranışlarını şu başlıklar altında açıklamıştır:

Başlangıç Davranışları: Öğrencilerin etkinliklere katılma, etkinlikleri yaparken çevresindekileri ve öğretmenleri gözlemleme süreçlerini içerir.

Geçiş Davranışları: Bireylerin gerçekleştirilen etkinlikleri tekrarlamaları ile öğrenmeye hazır hale gelmeleridir.

Geliştirme Davranışları: Bireylerin katıldığı etkinlikler ile geçmişi arasında bağ kurarak öğrenmeleri içselleştirmesi, bilgiyi keşfetmesi ve öğrenmeleri kalıcı hale getirme sürecidir.

Müzede gerçekleşen öğrenme davranışları incelendiğinde, bilgi ile müzede karşılaşan kişilerin, bir etkinliği önce izlediği, ardından yaparak, yaşayarak, katılarak pek çok duyu organı ile öğrenme ortamına katıldığı ve bunların sonucunda öğrenmelerinin kalıcı hale geldiği anlaşılmaktadır. Müze etkinlikleri ile kişilerin kelime dağarcığının, kavramlara ve olaylara bakış açılarının geliştiği, müze ziyaretçilerinin davranışlarında bilimsel olarak tespit edilmiştir (Penna, 2007).

Penna (2007)'ye göre, müze etkinlikleri sonrası öğrencilerde oluşan öğrenme kazanımlarını ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

İçerik ve Fikirler: Müze ortamları, kişilere sunduğu temaların içeriğine, ziyaretçilerin doğrudan ulaşmasını sağlamaktadır. Eser ve objelere doğrudan ulaşan müze ziyaretçileri, yapıtların fikirlerini en iyi şekliyle algılamaktadır. Müze ziyaretlerinin birinci hedefleri arasında, kişileri ve öğrencileri eserlerle yakından tanıştırmak ve eserlerin vermek istediği mesajları, fikirleri kişilerin fark etmesini sağlamaktır. Bu fikirler arasında sanatsal kavramlar yer alabileceği gibi, toplumların geçmiş dönemlerine ait mesajlar da olabilir. Öğrencilerle gerçekleştirilen eğitim atölyelerinde kişiler fikirlerini beyan etmeyi ve farklı eserleri inceleyerek oluşturdukları fikirleri savunmayı öğrenirler.

Gelecek Öğrenmeler: Bir müze ziyaretine katılan öğrenciler, birebir uygulama ve öğrenmeye aktif katılımları ile müzeye olan ilgilerini yüksek düzeye çıkarmış olurlar. Müzeler kişilerin dikkatini çekerek gelecekteki öğrenmelerine katkı sağlamış olmaktadır.

Öğrenme Süreci: Müzeler öğrenme sürecinde, bireylerin çevresinde yaşanan olaylara karşı düşünme ve yorum yapma özelliklerini desteklemektedir. Müze ziyareti sırasında çeşitli yapıt ve materyallerle karşılaşan bireyler, yeni bilgiler edinerek bunları eleştirel gözle değerlendirme yetisine sahip olurlar.

Toplumsal Kimlik: Müze ziyaretlerine gelen kişi ve gruplarda, işbirliği ve birlikte hareket etme gibi ortak eylemler ön plana çıkmaktadır. Bu ziyaretler kişilerin ebeveynleriyle gerçekleştirilebileceği gibi arkadaş topluluklarıyla da gerçekleşebilmektedir. Birlikte hareket eden öğrencilerde, içinde bulunduğu topluluğun üyesi olma gibi bağlılık değerlerinin arttığı gözlemlenmektedir.

1.3.1. Müze uygulamalarının görsel sanatlar eğitiminde değerlendirilmesi

Görsel sanatların bir toplum içinde hak ettiği değeri bulması, bu alanın genel eğitim içinde önemszenmesiyle doğru orantılıdır. Eğitim anlamında öğrencilere kazandırılması, o alandaki güncel çalışmaların ders programlarına aktarılması ve gerekli uygulamaların yerinde gerçekleştirilmesiyle mümkün olmaktadır.

Görsel sanatlar, içinde barındırdığı pek çok sanat alanı ile farklı uygulamaları içermektedir. Bu uygulamaların sınıf içinde, öğretmen merkezli klasik eğitim anlayışıyla kazandırılmaya çalışılması, yapılacak en büyük hatalardan olacaktır. Dersin bünyesinde var olan çeşitlilik, uygulamaların da çeşitliliğini doğurmuş; bu sebeple eğitimin okul binası dışına çıkmasını gerekli kılmıştır.

Okul dışında eğitim etkinliklerinin aktif olarak gerçekleştirildiği müzeler, sanat galeri ve atölyeleri görsel sanatlar alanında yararlanılacak en verimli ortamlardır. Müze içeriklerinde var olan koleksiyonlar, tarihsel sürecin kanıtları olan objeler, görme duyusuna hitap eden dikkat çekici nesneler ve eserler; kişilere bir toplumun geçmişine ve yaşayışına dair pek çok ipucu vermektedir. Müzelerde sergilenen bu farklı materyaller, görsel sanatlar ders incelemeleriyle küçük yaşlardan itibaren bireylere tarihi bir ışık tutarak, bu değerleri gelecek nesillere yansıtacaktır (Erbay, 2009, s.332).

Müzeler ile görsel sanatların ortaokul ders programlarında ilişkilendirilmesi, bu iki alanın birlikte hareket etmesi gerekliliğini doğurmuştur. Görsel sanatların hedeflerinden biri olan bakmayı değil görmeyi öğrenmek, müze eğitimleriyle öğrencilere kazandırılabilir. Müze incelemelerinde bulunan ve belirli metodlar yardımıyla müze ziyaret ortamı sunulan öğrencilerde, sanat ürünlerini algılamalarında ve onları yorumlamalarında, eleştirel bir bakış açısı gözlemlenmektedir. Bu durum, kişilerin değer yargılarında estetik duyguların geliştiğini ve bir sanat yapıtını değerlendirmede iyi olanı görebildiklerini göstermektedir. Tepecik (2008, s.237) görsel sanatlar eğitiminde müze etkinlik ve uygulamalarının öğrenciler üzerinde “müzelerde bilgilenme”, “müzelerden alınan ilhamla yaratıcı düşünme” ve “müze bilgilenmesi sonrası sanatsal anlatım” başlıkları altında geliştirdiklerini ifade etmiştir.

Kişilerde gelişen bu olumlu özellikler, eğitim amaçlı yararlanıldığında, müzelerin görsel sanatlara olan katkısını göstermektedir. Özgün fikirler üreten, yaratıcı, güzeli ayırt eden, bir sanat yapıtını korumanın önemini anlayan öğrencilerin yetişmesi mümkün olmaktadır. Sergilenen yapıtları inceleyen ve onları değerlendiren öğrencilerin sanata olan düşkünlükleri artacaktır. Bu durum, öğrencilerin derse olan ilgilerini arttıracak gibi ileride yapacakları meslek seçimlerini de etkileyebilir.

Müze eğitiminin öğrenciler üzerinde gerçekleştirdiği olumlu yaşantılar bir işbirliği çerçevesinde yürütüldüğünde daha anlamlı hale gelecektir. Bu işbirliği kuşkusuz ki okul ve müze arasında gerçekleştirilecek, belirli bir plan ve program dahilinde yürütülen adımlar sayesinde olacaktır. Hazırlanan planların öğrenci yaş seviyeleri göz önüne alınarak belirlenmesi, müze eğitimiyle hedeflenen kazanımların ne şekilde kazandırılacağı, müze ile ilgili tarihi kaynakların sunulması, müzede bulunan belge ve materyallerin öğrencilerle paylaşılması, amaçlara ulaşmada yardımcı olacaktır.

1.4. Uygulamalı Eğitim Mekânı Olarak İstanbul Modern Müzesi

Bu bölümde araştırmanın 8. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen müze gezisinin mekânı olarak İstanbul Modern Sanat Müzesi hakkında bilgi verilecektir.

İstanbul Modern Sanat Müzesi, Eczacıbaşı ailesinin girişimiyle temelleri atılan ve çağdaş sanat eserlerini ziyaretçileriyle buluşturmayı hedefleyen bir müze olarak 2004 yılında Türkiye’de açılmıştır. Müzenin açılması İstanbul Kültür Sanat Vakfı’nın (İKSİV) destekleri ile gerçekleşmiştir. Müzenin fiziki olarak kapladığı alan 8.000 metrekaredir. Müzenin amacı, adından da anlaşılacağı üzere çağdaş sanatı toplumlarla tanıştırmak ve sahip olduğu çağdaş eserleri korumak, sergilemek ve bu eserlerin gelecek kuşaklara aktarımını sağlayarak onlara ışık tutmaktır. İstanbul Modern Sanat Müzesi’nin amaçları arasında, ortaya çıkarılan sanatsal üretimler ile toplumun eğitim kademesine hitap etmek de yer almaktadır. Müzenin, fiziki oluşumu içinde yer alan sergi alanları, kütüphane ve eğitim etkinliklerinin uygulandığı odalar ile eğitim alanına önemli hizmetler sunduğu görülmektedir.

Prensip olarak, müzeciliğin ve müze eğitiminin önemini, yapmış olduğu çeşitli eğitim etkinlikleriyle gözler önüne seren İstanbul Modern Sanat Müzesi, okullara sunduğu eğitim programları ile bu anlayışını desteklemektedir. Okul grupları ile gerçekleştirilen rehberli eğitim turları ve çeşitli konferanslar bu konuda verilebilecek en belirgin örnekler arasındadır. Bünyesinde bulunan yapılardan bir tanesinin çeşitli eğitim odalarına sahip olması ve burada alanında uzman rehberler tarafından en küçüğünden en büyüğüne farklı yaşlarda ziyaretçi gruplarına eğitim hizmetleri sunması ile müzenin insanlara sanatı sevdirmek ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarmalarına imkân sağlamak gibi amaçlar taşıdığı görülmektedir.

Eğitim etkinlikleri, müze eğitimcileri ve alanında uzman öğretmenler ile birlikte hazırlanmaktadır. Bu programlar ülkenin dört bir tarafından gelen katılımcılara ve okul gruplarına açıktır. Öğrenci grup çalışmaları en az 4 en fazla 30 öğrenci ile yapılmaktadır. Bugüne kadar İstanbul Modern’in eğitim programlarına çok sayıda öğrenci katılmıştır. Müzeyi ziyaret eden kişi sayısı 5 milyonun üzerindendir (Atalay, 2011, s. 44-46).

1.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölüm, müzecilik alanında yapılmış çalışmaları içermektedir. Müzeciliğin ülkemizde uygulanış örnekleri, görsel sanatlarla kurulan eğitim ilişkisi, müze

eğitimlerinin öğrenciler üzerindeki etkileri ve müze gezilerinin ders programlarında ele alınış şekilleri gösterilmektedir.

Özsoy (2001), “Başarılı Bir Çocuk ve Gençlik Sanat Müzesi” isimli çalışmasında Avrupa ülkelerinde yer alan sanat ve müze etkinliklerinden bahsetmektedir. Müze gezileri ile hedeflenenin, öğrenciler arasında ortak çalışma yürütme ve birbirine yardımcı olma, değerlerini desteklemek olduğunun altını çizmektedir. Müzeler ile okullar arasında iletişimin sağlıklı bir şekilde kurularak, müzelerin okulların yararlanacağı pek çok materyali temin ettiğini belirtmektedir. Müzelerin, çocuk ve gençlere yönelik çeşitli mekânlar ayırdığını, öğrencilerin burada çeşitli çalışmalar yürüttüklerini vurgulamaktadır. Müzelerde yapılabilecek çeşitli eğitim uygulamalarına yer vermektedir.

Buyrgan (2002), Gazi Üniversitesi’nde 2001-2002 eğitim öğretim yılında Müze Eğitimi ve Uygulamaları derslerini işlemiş ve ders dönemi bitiminde “Programlı Bir Müze Ziyareti Sonrasında Uygulama Örneği” isimli bildiri çalışmasını oluşturmuştur. Bildirisinde Anadolu Medeniyetleri Müzesi’ne yaptıkları gezi deneyimlerini aktaran Buyrgan, müze planlamasında dikkat edilecek hususlara değinmektedir. Eğitimin programlanmasının öğrenmeye verimlilik getirdiğini göstermektedir. Müze ziyareti bitiminde, geziye katılan öğrencilerinin değerlendirmelerini aktararak öneriler geliştirmiştir.

Ankara’da müzeler konusunda araştırma yapan bir diğer kişi Altun’dur. Altun (2003) “Müzelerin Eğitimdeki Yeri ve Bu Bağlamda Müzelerin Eğitim Olanakları (Araç-Gereç-Personel) Açısından Yeterlilik Durumları” adlı yüksek lisans tezinde, müzelerin sunduğu eğitim çalışmalarında, sahip oldukları olanakları tespit etmek istemiştir. Müzede çalışan idarecilerin görüşlerini çalışmasına yansıtmıştır. Lisans mezuniyetine sahip idareci oranının %40 civarında olduğu tespit edilmiş; müze imkânlarından yararlanan okul grupları oranında ise ilkokul ve lisans öğrencilerinin belirginliği ortaya koyulmuştur. Müzelerin sunduğu imkânlar arasında, belirli sayıda personel ve araç-gereçle ulaşım gibi faktörler yer almaktadır. Ankara müzelerinde bu durumun yetersizliği saptanarak, okul-müze işbirliğinin artırılmasının önemine dikkat çekilmektedir. Altun (2003), öneri olarak, ders programları hazırlanırken müze ziyaretleri için yeterli zamanın ayrılması gerektiğini ve müzelerin tanıtım faaliyetlerini artırılmasının önemini vurgulamaktadır.

Müze eğitimleri üzerine incelenecek diğer bir çalışma, Gürkan'ın (2004) "Bursa Örneğinde İlköğretim II. Kademe Eğitiminde Müze Eğitiminin Önemi Üzerine Araştırma" konulu yüksek lisans tezidir. Gürkan (2004), müzeler, müzelerin işlevleri, müzede gerçekleştirilen uygulama etkinlikleri ile sanat derslerini tezinde ilişkilendirerek, müzelerden yararlanmanın önemini ortaya koymaktadır. Müze-okul işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilen etkinliklerin sanat derslerine sağladığı olumlu katkılar, öğrencilere gerçekleştirilen 12 soruluk bir anket sonucunda tespit edilmiştir. Anket uygulaması, öğrencilerin müze etkinlikleriyle sanatı daha anlamlı buldukları, sanat eserlerinin renk ve boyut gibi tahminlerini daha doğru yaptıkları belirtilmektedir. Müzeler hakkında elde edilen veriler sonucu araştırmacı bazı öneriler getirmektedir. Bunlar, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ders öğretim programlarında müzecilik konusuna daha geniş kapsamlı yer verilerek müzecilik konusu hedeflerine ulaşabilmek, ortaokulun tüm kademelerinde yer alan "sanat eserlerinin korunması" temasının eğitim yıl sonuna denk getirilerek sıkıştırılmaması ve bu konudaki yeterli zamanın ders öğretim programına eklenmesi, müze gezisi gerçekleştirileceği zaman öğrencilerin dikkatini çeken ve eğlenceli etkinlikler düzenleyip, hedeflerin kazandırılmasının sağlanması yönündedir (Gürkan, 2004).

Tal, Morag and Bamberger (2005, s.920-935) "Guided School Visits to Natural History Museums in Israel: Teacher's Roles" adlı çalışmalarında öğretmenler hakkında bazı sonuçlara vararak okulların yaptıkları müze gezilerine dikkat çekmişlerdir. Doğa müzesine öğrencileri ile bir gezi düzenleyen öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşleri saptanmıştır. Görüşmeler sonucunda, öğrencilerin müze ziyaretlerini yaşantılara dayalı öğrenmeler gerçekleştirmek ve keyifli zaman geçirmek için gittikleri; öğretmenlerin ise müze ziyaret amaçlarını bilmedikleri ve buraya okul idaresi tarafından öğrencilerin gözetim ve denetim sorumluluğunu sağlamak amacıyla gönderilmiş olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin müze ziyaretleri için bir planlama yapılması gerektiğini bilmedikleri ve önceki müze ziyaretlerinde de aynı durumların var olduğu ortaya çıkmıştır. İsrail'de müze ziyaretleri-ders programları ve akabinde öğrenci davranışlarında istendik yaşantıların oluşturulmamasının, öğretmen-müze işbirliği arasındaki kopukluktan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Fark edilen bu eksikliklerin tamamlanması için öğretmenlerin eğitimi ve bilinçlendirilmesi üzerine önerilerde bulunulmuş, müzelerin eğitim programlarından okulları da haberdar etmeleri gerektiği üzerine durulmuştur.

Alandaki diğ er bir  alışma, S zen (2005)'in ‘‘İlköğretim Okullarında Görevli Yöneticilerin ve Resim-İş  ğretmenlerinin Müze ve Sanat Galerilerinin Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Görüşleri’’ başlıklı tez çalışmasıdır. S zen (2005), araştırmasını 40 görsel sanatlar  ğretmeni, 25 farklı ilk ve ortaokul, 48 okul idarecileri olmak üzere 88 katılımcı ile tamamlamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular, okul yöneticilerinin müze eğitim etkinliklerinin, uzmanlığı olan eğitimciler tarafından verilmesini desteklemelerine karşı ders  ğretim programlarında bu konunun ge iştirildiğini belirtmektedirler. Gerek okullarda öğretmenlerin müze konusunu ele almalarında gerekse müzelerin malzeme ve koleksiyonlarının halka sunumu sırasında, çok daha fazla iletişim aracına ihtiyaç duydukları ortaya konmaktadır. Bu ihtiyaçların temin edilmesi ile müzede gerçekleştirilecek eğitim uygulamalarına ilginin artacağı saptanmıştır. Öğretmenlerin müze gezisini gerçekleştirirken deneyimsiz oldukları, müzelerin de yeterli tanıtımları okullara yapamadıkları tespit edilmiştir. Müze gezisi düzenleyen okul gruplarında ise  ğrenci sayılarının fazlalığı ile müze salonlarında eğitim etkinliklerinin gerçekleştirilemediği belirtilmektedir. S zen (2005)'in getirdiği önerilerde, müze giriş bilet fiyatlarının makul tutulması, bir gezi tanıtım rehberinin hazırlanarak müzenin geçmişi hakkında bilgilendirmenin doğru bir uygulama olacağı ve sergilenen yapıtları tanıtan açıklamalı etiketlerde detaylı bilgilerin yer alması gerektiği yönündedir.

Guisasola, Morentin ve Zuza (2005), araştırmalarında müze eğitiminde kullanılan nesnelerin öğretici ve dikkat çekici olması ile hedeflere ulaşmadaki etkisinden bahsetmişlerdir. Söz konusu materyallerin hem okul ders programlarına hem de müze etkinliklerinin doğru uygulanmasına imkân veren, öğrencilerin düşüncelerini korkusuzca açıklayabilmesine yardımcı olacak aynı zamanda da müzeler hakkında kişilerin bilgi seviyelerini arttırmaya yarayacak şekilde seçilmiş olmasının önemi üzerinde durmuşlardır. Müze öğretimini fen bilimleri ile bağdaştırarak, öğrenilen kavramları müze gezileriyle somutlaştırmanın kalıcı öğrenmeler oluşturacağını vurgulamıştır (Akt: Bozdoğan, 2007, s.100).

 etin (2006), ‘‘Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında Müze Eğitiminin Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi ve Anasanat Atölyelerinde Uygulamalara Etkisi’’ adlı çalışmasında müzelerin ülkemizde yavaş yavaş yer edinmeye başlamış olmasından ve okulların eğitim programlarında uygulanışından bahsetmektedir. Bu uygulamaların okul çağının başladığı ilk dönemlerden yükseköğrenime kadar uzanan süreçlerde

eğitime dahil edildiği ama yeterli sayıda müze etkinliğinin yapılmadığı belirtilmektedir. Öneri olarak, eğitimcilerin müzecilik alanında daha çok bilinçlendirilmesinin önemli olduğunu, bunun da yolunun yükseköğretimde eğitim gören sanat tarihi ve ana sanat atölye öğrencilerinin ders programlarında, müzecilik konusunun benimsenmesi için daha çok çalışmaların yer alması gerektiğini sunmaktadır. Müzecilik bilincinin topluma kazandırılmasında küçük yaşların önemine değinerek, ilk ve ortaokul seviyeleri üzerinde durmaktadır.

Müzeciliğin tarihsel yönüne dikkat çeken Karabıyık (2007), “Çağdaş Sanat Müzeciliği Kapsamında Türkiye’deki Müzecilik Hareketlerine Bir Bakış” başlıklı araştırmasında müzelerin kültürel geçmişi ve varlıkları koruyan, onları gelecek nesillere aktaran mekânlar olarak müzelerin önemine dikkat çekmektedir. Ülkemizde değeri pek anlaşılmayan müzelerin niteliklerin arttırılmasının toplum kültür seviyesini arttıracağını ve bu durumun ülkemizde var olan müzeleri, 21.yüzyılda olması gereken çağdaş müzelere dönüştüreceğinin altını çizmektedir. Günümüz çağdaş müzeciliğinin ortaya çıkış amacı ve dünya çapında var olan müze örnekleri incelenmiştir. Müzecilik alanında atılan adımların ülkemizde de etkisini göstererek yerleşmeye başladığına değinmiştir.

“Müzedede Öğrenmenin Öğrencilerin Görsel, Duyuşsal ve Kinestetik Yönleri Üzerine Etkileri (İlköğretim 6. Sınıf Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama)” başlıklı tez araştırması ile Özkesici (2009), müzeler ile öğrenciler üzerinde farkındalık oluştururken, hazırlanan gezi eğitim programlarına sanatsal etkinliklerin yer verilmesinin öğrencilerin algılama ve öğrenme düzeylerine katkı sağlayıp sağlamayacağını tespit etmek istemiştir. Bireylerin sahip olduğu farklılıklar göz önünde bulundurularak öğrenmelerin bireylerin hangi duyularına hitap ettiği üzerinde durulmuştur. Uygulama, Çorum’da bir ortaokulun 6. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Gezi öncesi testi-müze uygulamaları ve gezi sonrası testleri ile veriler toplanarak çıkarımlarda bulunulmuştur.

“Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinliklerinin Gerçekleşebilirliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı çalışmada müzeleri görsel sanatlar dersi kapsamında ele alan Arı (2010), araştırmasında farklı sanatsal etkinliklerden bahsetmiştir. Bu etkinliklerin okul sınırları içerisinde ve dışarısında uygulanmasının, öğrencilerin sanata, sanat eserlerine ve müzecilik öğrenme alanına yansımalarını öğrenmek ve ders kazanımları kapsamında verilmeye çalışılan mesajların amacına ulaşip ulaşmadığını

tespit etmek amacıyla sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yapmıştır. Çalışmasını Eskişehir’de altı farklı ilkokulda çalışan 18 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirmiştir. Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile verilerini elde etmiştir. Araştırmasının sonuçları sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi ile müze bilincini yerleştirmesinin, öğrencilerin kişiliklerine olumlu katkılar sağlayacağı yönündedir. Müze bilincinin kazandırılması anlamında sınıf öğretmenlerinin kendilerini eksik bulduğu çünkü bu konuyla ilgili bir eğitime sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca görsel sanatlar ders saat sayısının azlığı ile müzecilik konularına yeterli zaman ayıramadıkları, sınıf mevcutlarının fazlalığının ve gidilecek müzelere ulaşımın zor olması gibi sebeplerin, müze uygulamalarına imkân vermediği üzerinde durulmuştur.

“Müzelerin Yetişkin Eğitiminde Kullanılmasına Yönelik Bir Program Denemesi – Rahmi Koç Müzesi İletişim Araçları Örneği” başlıklı çalışmada Kapan Yenigün (2011), yetişkinler için planladığı bir eğitimi ele almıştır. Müzede yer alan materyalleri çıkış noktası belirleyerek, bunların yetişkinler üzerinde bıraktığı etkileri, hazırlamış olduğu eğitim programları çerçevesinde incelemiştir. Program dahilinde gözlemlerde bulunduğu yetişkin grubu, bir Toplum Merkezi’nden yararlanan kadın katılımcılar ile gerçekleştirilmiştir. Gözlemlerin sonucunda, eğitim programının yetişkinler üzerinde psikolojik ve zihinsel olarak olumlu katkılar sağladığı ve müzelere bakış açılarının olumlu yönde değiştiği görüşüne varılmıştır. Müze eğitimlerinin küçük büyük her yaş grubuna hitap ettiği ve onları geliştirdiği sonucuna varılarak, bu konuda yeni çalışmaların yapılmasının önemi üzerinde durulmuştur.

Sosyal bilgiler alanında çalışma yapan Solmaz (2015, s.40-54) öğretmenlerin görüşlerini tespit etmeye yönelik “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müze Eğitimine Yönelik Görüşleri ve Uygulamaları” başlığı altında bir araştırma yapmıştır. Araştırma Kayseri’de farklı okullarda çalışan 8 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Burada öğretmenlerin müzeler, müzede eğitim etkinlikleri ve çalışmalarına yönelik tutumlarını tespit etmek istenmiştir. Araştırmacı çalışma sonucunda elde ettiği çıkarımları sıraladığında, sosyal bilgiler öğretmenlerinin müzede eğitim çalışmalarından yeteri kadar haberdar olmadığını ve nitelikli bir müze ziyaret sürecinin nasıl planlandığını bilmediklerini ortaya koymuştur. Öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde müze gezilerini sınırlı bir şekilde düzenledikleri ve müze eğitimlerinde sınıf içinde uygulanan bir yöntem olan anlatım tekniğini kullandıkları tespit edilmiştir. Müzelerden verimli bir şekilde yararlanmak için öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere katılmaları ve lisans

eğitimde bu konunun üzerinde önemle durulması gerektiği, öğrencilere müze ziyaretlerinde anlatım yolu dışında çeşitli oyun ve drama etkinliklerinin yaptırılmasının eğitime olumlu katkılar sağlayacağı üzerinde durulmuştur.

1.6. Amaç

Bu çalışmada, görsel sanatlar eğitimi dersinde ortaokul 8. sınıf öğrencilerinde İstanbul Modern Sanat Müzesi'ne ilişkin bilinç ve farkındalık yaratmak amaçlanmıştır. Belirlenen genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt sorulara yanıt aranmıştır:

- a) İstanbul Modern Sanat Müzesi etkinlikleri kapsamında yer alan eğitim uygulamaları nelerdir?
- b) Öğrencilerin İstanbul Modern Sanat Müzesi etkinliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- c) Öğrencilerin görsel sanatlar eğitiminde müze etkinliklerinin önemine ilişkin görüşleri nelerdir?

İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin İstanbul'un en önemli ve geniş kapsamlı müze koleksiyonlarına sahip müzelerinden bir tanesi olması ve katılımcıların belirlendiği okul olan Silivri İrfan Sırdaş Aile Eğitim Vakfı Ortaokulu öğrencilerinin, daha önceden bu müzeyi hiç ziyaret etmemiş olmamaları, bu müzenin tercih edilme sebeplerinden olmuştur.

1.7. Önem

Eğitimin her kademesinde hedeflenen kazanımlara ulaşmak, kuşkusuz ki okulların öğretim programlarının en önemli amaçlarından biridir. Bu kazanımlara ulaşırken eğitim süreçlerinin verimliliğini arttırmada izlenen yol ve yöntemler, öğretim programlarında çeşitli uygulamalarla yer bulmaktadır. Ortaokul görsel sanatlar dersi öğretim programı bu kapsamda incelendiğinde, program uygulamaları öğrencilerin hayal gücünü, el-göz koordinasyon becerisini, estetik bakış açısını geliştirme, düşüncesini yansıtabilme ve kendini ifade etme özelliklerini geliştirerek onları öğrenme sürecinde aktif kılmayı hedeflemektedir. Öğrencileri aktif kılarak öğrenmelerin kalıcı olmasını sağlamak ön plandadır. Bu hedeflere ulaşma sürecinde dersin yardım aldığı uygulamalar, müze eğitimleri ile kendini göstermektedir. Müzede eğitim, yaşam boyu öğrenmeleri destekleyerek bilişsel, duyuşsal ve kültürel anlamda pek çok öğrenme alanına hitap ettiğinden Türkiye eğitim sisteminde bir gereksinim haline gelmiştir

(Paykoç, 2002, s.49). Günümüz müze eğitim programları, derslerin sadece sınıf içinde kalmayıp öğrencilerin sınıf dışında eğitimini de desteklemekte, öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı sunmakta ve bu anlamda görsel sanatlar eğitiminde öğrencilerin sanata bakış açılarını etkilemektedir.

Müzelerden eğitim alanında en verimli şekilde yararlanmanın belli bir plan ve program çerçevesinde mümkün olacağı anlayışı, gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda ortaya konmuştur. Bu araştırmalara (Ata, 2002; Abacı, 2003; Gürkan, 2004; Buyurgan ve Mercin, 2005) göre, müzede gerçekleştirilen eğitim çalışmalarına yeteri kadar yer verilmediği ve müze kullanımının sınırlı kaldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda sözü edilen eksiklikler, ortaokullarda görsel sanatlar dersinde müzelerden yararlanma ve uygulamalar yapmanın gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu araştırma; İstanbul Modern Sanat Müzesi'nden eğitim alanında yararlanarak toplumların gelişmesine ve ilerlemesine katkı sağlamak, öğrencilerde müze kavramı ve bilinci üzerine farkındalık oluşturmak ve müzelerin kullanımı ile öğretimi etkinleştirmek açısından önemli görülmektedir.

Bu araştırma ülkemizde ortaokul düzeyinde süregelen görsel sanatlar dersi müze eğitimlerine İstanbul Modern Sanat Müzesi etkinlik ve uygulamaları ile dikkat çekmeyi hedeflemiştir. Bu çalışma nitelikli bir sanat eğitimi anlayışı yaratmak amacıyla başvurulacak bir kaynak ve görsel sanatlar eğitimi konusunda yeni uygulamalar yapmak isteyen eğitimcilere yol gösterici olabilir.

1.8. Sınırlılıklar

Bu çalışma;

- 1- Çalışma grubu açısından, 2017-2018 eğitim öğretim yılının bahar döneminde İstanbul Silivri İrfan Sırdaş Aile Eğitim Vakfı Ortaokulu 8A sınıfında öğrenim gören 19 öğrenci ile sınırlıdır.
- 2- Ders ve içerik açısından, ortaokul 8. sınıf ders öğretim programında yer alan Görsel Sanatlar Eğitimi dersi ile sınırlıdır.
- 3- Veri toplama araçları açısından, 2017-2018 eğitim öğretim yılı Görsel Sanatlar Eğitimi dersi uygulamalarına bağlı olarak, “Bilgi Formu”, “Görüşme Formu” ve “Odak grup görüşmesi” ne verilen cevaplarla sınırlıdır.
- 4- Müze uygulamaları açısından, İstanbul Modern Müzesi eğitim program ve etkinlikleriyle sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmada kullanılan yöntem, araştırmanın katılımcıları, veri toplama araçları ve verilerin analizine dair bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

Görsel sanatlar eğitiminde kişilerin yaşadıkları deneyim, yaratım ve yorumlarında yer alan farklılıklar ve bu farklılıkların bir toplumun eğitim ve kültür değerlerinde yer bulmaya çalışması, görsel sanatlar eğitiminde nitel araştırma yöntemleri ile ilişki kurmayı gerekli kılmıştır (Kırıçoğlu, 2009, s. 157-158). Bu çalışma ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar eğitimi dersi kapsamında yapacakları müze ziyaretleri ile hem görsel sanatlar dersinin önemine dikkat çekmeyi hem de müze eğitim uygulamalarına ilişkin bilinç ve farkındalık oluşturmayı hedeflediğinden; öğrencilerin müze ziyaretine ilişkin düşüncelerinin tespit edilmesini temel almış ve nitel araştırma yaklaşımı ile geliştirilmiş betimsel bir çalışmadır.

Yıldırım ve Şimşek (2013, s. 222)'e göre, betimsel araştırmalar, araştırılmak istenen konu ile ilgili nelerin söylendiği ya da elde edilen sonuçların neler olduğunu tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen çalışmalardır. Örnek olarak incelenen bir durum ile ortaya çıkan sonuçlar, görüşme gerçekleştirilen bireylerin düşünceleri, araştırılan belge ve dokümanlar ile elde edilen bilgiler, betimsel yöntemi oluşturmaktadır. Yöntemin amacı ile “ne?” sorusunun cevabına ulaşmak mümkündür. Nitel araştırmalar olayları doğal ortamları içerisinde gözlemeyi, bu sayede sosyal olaylar hakkında ayrıntılı bilgiler edinmeyi hedeflemektedir (Büyüköztürk vd., 2014).

Yıldırım ve Şimşek (2013, s. 48-53)'e göre nitel araştırmalarda öne çıkan tanımlamalar; araştırmacının doğrudan katılımı, bütüncül bakış açısı, parçadan bütüne (tümevarımcı) yaklaşım ve bağlı bulunan doğal ortama hassasiyet şeklindedir. Bu tanımlar gözlem ve görüşme teknikleriyle gerçekleştirilen çalışmaların varlığından bahsetmektedir.

Betimsel araştırmaları oluşturan görüşme yönteminde sorular, görüşme öncesinde ve araştırılmak istenen konunun amacına uygun olarak belirlenmektedir. Görüşmelerde kurulan doğru iletişimin önemi büyük role sahiptir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Görüşmeler gerçekleştirilirken amaçlanan, kişilerin düşüncelerine ve iç dünyasına ulaşırken objektiflik sağlayabilmektir. Bu süreçte görüşülen kişilerin

duygularını, görüşlerini ve hayata bakışını doğru bir şekilde anlayabilmek ön plana çıkmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 120).

Yarı-yapılandırılmış görüşmelerde amaçlanan, kişilerin özünde olanı ortaya çıkarmak, görüşmecinin hissettiği duyguları oluşturan etmenlerin sebeplerini tespit etmektir. Yarı-yapılandırılmış görüşme, gerçekleştirilecek tüm görüşmelerde uygulanacak soruların hazırlandığı bir tekniktir. Görüşme yapılacak kişilere hazırlanan soru sırasının değiştirilmeden uygulanması ve soruları görüşme gerçekleştirilen kişinin kendi belirlediği uzunlukta cevaplaması esas alınır (Batu, 2004).

Araştırmanın verileri elde edilirken yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu tekniğin tercih edilme sebebi; öğrencilere okulda ve müzede çeşitli eğitim etkinliklerinin uygulanarak etkinlik sonunda yaşadıkları deneyimlerin, duygu dünyalarının ve okul dışı eğitim ortamlarına ait düşüncelerinin öğrenilmek istenmesi, deneyim ve bilgilerinin tespiti sırasında ayrıca görüşlerine gereksinim duyulmasıdır.

2.1.1. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını İstanbul ili Silivri ilçesi İrfan Sırdaş Aile Eğitim Vakfı Ortaokulu 8A sınıfında okuyan 19 öğrenci oluşturmaktadır. Ayrıca İstanbul Modern Sanat Müzesi uygulama sahası olarak seçilmiştir.

Katılımcıların seçilmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde, araştırılmak istenen konunun evrenden tipik (ortalama) bir durumdan oluşturulması ve bu ortalama ortamda çalışılan problem hakkında evrende örnek oluşturmasının sağlanması esastır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Yöntemin amacı, ortalama durumlar hakkında saptama yapıp genellemelere varmak değildir. Amaç sıra dışı olmayan (tipik) bir durum seçip bir konuyu veya uygulamayı tanıtmak, bunlar hakkında fikir sahibi olmayanları bilinçlendirmektir (Patton, 1987).

Araştırmacı katılımcılarını seçerken ortalama bir sosyo-ekonomik gelir düzeyinde bulunan kendi çalıştığı okulunu araştırmasına dahil etmiş, çalışmanın güvenilirliği açısından derslerine girmediği, öncesinde sınıf öğrencilerini tanımadığı, dolayısıyla öğrencilerin de verecekleri cevaplar ile kendisinden not alma kaygısı taşımadığı bir sınıf olan 8A sınıfı öğrencilerini belirlemiştir. Belirlediği tipik ortamın seçilmesinde, görsel sanatlar atölyesi bulunmayan, görsel sanatlar dersinin haftalık bir ders saati ile sınırlandırılarak seçmeli görsel sanatlar dersinin öğrenciler tarafından

ayrıca seçilmediği ve gelir düzeyi orta seviyede olan ailelerin çocuklarının öğrenim gördüğü bir devlet ortaokulu olması, etkili olmuştur.

Tipik durum örnekleme yöntemi ile sıra dışı olmayan bir devlet ortaokulunun görsel sanatlar eğitiminde yaşamış olduğu sürece ilişkin öğrencilerin düşünceleri hakkında bilgi edinmek, onlar üzerinde görsel sanatlar dersine ilişkin bilinç oluşturmak ve bu süreçte nitel araştırma yöntemlerinden yararlanmak planlanmıştır. Nitel araştırmaların örnek ve farkındalık yaratarak kişilerin deneyim sahibi olmalarına yardımcı olma süreci, tipik durum yönteminin ele alındığı çalışmalarda net bir şekilde gözler önüne serilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 138).

Araştırma 27 kişilik 8A sınıfında öğrenim gören 20 gönüllü öğrenci seçimi yapılarak planlanmıştır. Çalışma uygulamaları başlamadan 1 öğrencinin çalışmaya katılmaktan vazgeçmesi üzerine araştırma toplamda 19 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere İstanbul Modern Sanat Müzesi eğitim gezisi öncesi okul ders uygulaması ile bilgi formu uygulanarak 5 tane, müze gezisi dönüşü gerçekleştirilen yüz yüze görüşmeler ile 7 tane görüşme sorusu yöneltilmiştir. Sorulara verdikleri yanıtların yansıtılmasında etik sebeplerden dolayı isimleri yerine A'dan P'ye kadar harflendirme yapılarak harflerin her birinin bir öğrenciyi temsil etmesi sağlanmıştır.

2.1.1.1. Ortam

Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde İstanbul Modern Sanat Müzesi'nde, öğrenci velilerinden alınmış izin belgeleri, okul idaresinin izni doğrultusunda oluşturulmuş okul gezi planı ve İstanbul Modern Sanat Müzesi'nden bir ay öncesinden alınmış müze eğitim uygulama randevusu aşamaları ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmacı, müze eğitimi gerçekleşmeden bir ay önce müzeye giderek, danışmanı ile planlanmış olduğu veri toplama süreci ve araştırılacak müze eğitim uygulamasını göz önünde bulundurarak, programın detaylarını müze öğretmenleriyle görüşerek belirlemiştir. Araştırmacın çalışacağı katılımcı grup yaşının ortalama 13 olması ve onların gelişim özellikleri açısından somut ve soyut kavramlarının ayırımına varmış olmaları, araştırmacı, tez danışmanı ve İstanbul Modern Sanat Müzesi'ndeki öğretmenler tarafından dikkate alınmış ve onların "Kusurlu Portreler" etkinliğine katılmaları uygun bulunmuştur. "Kusurlu Portreler" etkinliği, İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin 13 yaş grubu öğrencileri için belirlemiş olduğu bir eğitim etkinliği olarak

müzenin uygulama programında yer almaktadır. Etkinlik müze rehberi tarafından 60 dakikalık eğitim ve uygulama aşamalarını kapsamıştır.

“Kusurlu Portreler” etkinliği, müzenin sürekli sergi salonunda yer alan Azade Köker, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Neşet Günel, Yıldız Moran, Mustafa Horasan, Murat Pulak, Nur Koçak ve Ramazan Bayrakoğlu gibi sanatçıların farklı materyallerle oluşturmuş oldukları portrelerinin, müze rehberinin tanıtım yapması ile başlamıştır. Etkinlik, adı geçen sanatçıların oluşturdukları portreleri yaparken hissettikleri ve sanatçıların yaşamlarından kesitlerin anlatıldığı, portrelerinde kullandıkları materyal tanıtımını ve bazı portrelerin materyallerine katılımcıların dokunarak incelemesine imkân veren, bazı portrelerin ise arka fonda yer alan video sunumu ile müzik ve ses sistemi ile desteklenerek izleyicilerin işitsel olarak da eserle bağ kurmasına yardımcı olan tanıtım aşaması ile başlamıştır. Katılımcılar bu sayede eserleri yakından görme, inceleme ve birbiri ile karşılaştırma, eserlerin ses sistemleri ile desteklenmesi vesilesiyle işitsel olarak eserleri hissedebilme ve bazı yapıtlara ise dokunma imkânı yakalamışlardır. Etkinlik, rehber tanıtımın ardından, katılımcıların müzenin daimi sergisinin sergilendiği müze salonunun ortasında minderlerin üstüne oturması ve müzede incelemiş oldukları portrelerden yola çıkarak kendi kusurlu portrelerini oluşturma aşaması ile devam etmiştir. Katılımcılara müze rehber eğitmeni tarafından verilen karışık desen ve renklerden oluşan kâğıt, yapıştırıcı ve çeşitli materyaller ile katılımcılar hayal dünyalarına göre oluşturdukları kusurlu portrelerini yapmış, onlara herhangi bir konu, insan, zaman ve mekân sınırlaması getirilmemiş, sadece yapacakları çalışmalarda kusurlu portrelerin yer almasının önemli olduğu vurgulanmıştır. Katılımcılar bu aşamada kendilerine verilen kâğıtları yırtma ve yapıştırma tekniği olan kolaj çalışmasını yapmışlardır.

2.1.2. Verilerin toplaması

Bir nitel araştırma örneği olan bu çalışma, araştırmacıya verilerini toplarken esnek davranması, veri toplama aşamasında çeşitlilik sağlaması ve sürecin yönetiminde araştırma aşamalarının birbiriyle tutarlı olması gerektiği ilkeleri temel alınarak yürütülmüştür. Veri toplama süreci 2017-2018 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde bir devlet ortaokulunda görsel sanatlar dersinde okul yönetiminin izni alınarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma, iki ayrı gün ve iyi ayrı ders kapsamında okulun 8. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Bu süreç, öğrenci velilerinden alınmış izin ve

İstanbul Modern Sanat Müzesi'nde randevusu bir ay öncesinden ayarlanmış rehberli müze eğitim gezisi ile devam etmiş, müze dönüşü sonrası okulda öğrenci görüşmeleri yapılarak verilerin elde edilmesi sağlanmış ve toplanan verilerin analizinin yapılması ile odak grup görüşmesi yapılarak sonlandırılmıştır.

Bu doğrultuda yararlanılan veri toplama araçlarını şu şekilde ifade etmek mümkündür:

Bilgi formu: Araştırmaya dahil olan öğrencilerin görsel sanatlar dersi ve müzelere ilişkin bilgilerini öğrenmek ve onları yakından tanımak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuş formdur. Araştırmacı çalışma verilerini toplamaya bilgi formu uygulaması ile başlamıştır (Ek-2).

Dokümanlar: Yıldırım ve Şimşek (2013, s. 217)'e göre dokümanlar çalışılmak istenen konu ya da olguya ait araştırmacıya yardımcı olacak yazılı belge, program taslağı, etkinlik çalışma kâğıtları ve fotoğraflardan oluşur. Çalışmanın geçerliliğini arttırmayı hedefleyerek araştırmacıya ayrıca bir fikir sunar. Bu kapsamda okul içi ders uygulama programı ve İstanbul Modern Sanat Müzesi etkinlik kâğıtları ve müze fotoğrafları, araştırmanın dokümanlarını oluşturmaktadır:

a) *Okul içi ders uygulama program dokümanı:* İstanbul Modern Müzesi eğitim gezisi öncesinde, bilgi formu uygulaması sonrasında görsel sanatlar dersi öğretim programı (MEB, 2017) incelenerek oluşturulmuş ve araştırmacı tarafından sınıf içinde öğrencilere uygulanmış programdır.

Görsel sanatlar dersi ortaokul 8. Sınıf eğitim öğretim programı (MEB, 2017, s.12), ders programının hayata geçirilmesi esnasında müzelerin ve sanatın uygulandığı atölyelerin öğrencilerle birlikte ziyaret edilmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Ayrıca öğretim programında temel alınan bu kültürel kazanımların örtük ya da açık bir biçimde kazandırılması için çaba gösterilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (MEB, 2017, s. 13). Bu kapsamda görsel sanatlar dersi öğretim programı incelendiğinde, programın üç öğrenme alanından oluştuğu görülmektedir. Araştırmacı tarafından uygulanan sınıf içi eğitim programı, müzecilik ve müze bilinci kazanım maddelerinin yer aldığı Kültürel Miras öğrenme alanı ders kazanım maddeleri temel alınarak araştırmacı ve tez danışmanı tarafından hazırlanmış ve verilerin analizinde bu programdan yararlanılmıştır (Ek-9).

b) *İstanbul Modern Sanat Müzesi eğitim etkinliği dokümanları:* Rehberli 60

dakikalık müze eğitim gezisi sırasında öğrencilerin müzenin tarihçesini okudukları broşür, yaptıkları sanatsal etkinlik dokümanları ve veli izinleri alınarak elde edilmiş görüntü kayıtları dokümanlar kapsamında kullanılmıştır.

Yarı-yapılandırılmış görüşmeler: Görüşme öncesi belirlenmiş olan protokol ile dizgesel ve mukayese edilebilir detaylara ulaşma imkânı vermesi, yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğinin olumlu yönlerini oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 147). Araştırmada müze eğitim gezisi dönüşünde öğrencilerle yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve alınmış onay ile cevapları ses kayıt cihazına kaydedilmiştir (Ek-3).

Odak grup görüşmesi: Yıldırım ve Şimşek (2013, s. 302-303)'e göre nitel araştırma yapan araştırmacıların toplamış oldukları veriler, onların zaman zaman farklı analizlere varmasına sebep olabilmektedir. Bu durumu ortaya çıkaran etmeler; araştırmacının öznel yaklaşımlarından ortaya çıkabileceği gibi toplamış olduğu verileri yanlış değerlendirmesinden de kaynaklanabilmektedir. Bu gibi durumlarda katılımcılarla yapılacak bir odak grup görüşmesi, elde edilen analizlerin doğruluğunu tespit etmeye yarayacaktır. Araştırmacı müze gezisi dönüşü katılımcılarla yapmış olduğu yarı-yapılandırılmış görüşmeleri analiz etmiş ve bu verilerin geçerliğine ilişkin onlarla odak grup görüşmesi gerçekleştirmiştir. Odak grup görüşmesi okulda ders işlenmeyen bir sınıfta yuvarlak masa etrafında gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda katılımcıların izni ile görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına almıştır (Ek-7).

2.1.2.1. Veri toplama araçlarının hazırlanması

Çalışmanın konusunu oluşturan görsel sanatlar eğitimi ve müze uygulamalarında araştırmacı, kültürümüze ait değerleri ortaya koymak ve bunu eğitim alanıyla birleştirebilmek adına görsel sanatlar, eğitim, müzecilik ve müze eğitimi alanlarında yazılmış olan yazılı kaynak okumaları, doküman inceleme ve araştırmaları yapmış ve araştırmanın kuramsal bölümünü oluşturmaya çalışmıştır. Öğrencilere müze ziyareti öncesi uygulanan ve araştırmacı tarafından hazırlanmış olan bilgi formu (Ek-2) beş maddeden oluşmuş ve bu form ile araştırmacı, katılımcıların görsel sanatlar ve müzelere olan ilgi ve deneyimlerine ilişkin genel bilgilere ulaşmayı hedeflemiştir. Hazırlanan bilgi formu soruları 5 ayrı alan uzmanının görüşleri doğrultusunda son şeklini almıştır. Araştırmacı okul içinde gerçekleştirilen ders uygulaması ile MEB

görsel sanatlar dersi öğretim programını (2017) temel alarak bir eğitim programı hazırlamıştır (Ek-8). Bu program ile görsel sanatlar, çağdaş sanat ve müzeler hakkında slayt gösterisi yapmıştır. Veri toplama araçlarından bir diğeri görüşme formu (Ek-3) ise yedi soru maddesinden oluşup, müze eğitim gezisi dönüşü yarı-yapılandırılmış görüşmeler ile katılımcılara uygulanmıştır. Sorular hazırlanırken öğrencilerin müze gezisi esnasında yaşadıkları deneyimler ve görsel sanatlar hakkındaki duygularını paylaşımları ve müze eğitim etkinliklerine ilişkin düşüncelerini yansıtmaları esas alınarak araştırmacı tarafından hazırlanmış ve 5 ayrı alan uzmanının görüş ve önerileri ile son şeklini almıştır.

Araştırmacı yukarıda yer alan veri toplama araçlarını hazırlama sürecinde aşağıda yer alan bilimsel araştırma bulgularından yola çıkmıştır:

Bilimsel bir araştırmanın inandırıcılığını kanıtlayan etmenler; o araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği ile yakından ilişkilidir (Johnson, 2014, s. 110). Geçerlik, üzerinde çalışılan olguların araştırmacı tarafından tarafsız ve objektif bir şekilde izlenmesidir. Bu süreçte araştırmacının yapması gereken, ulaştığı bilgilerin doğrulamasını farklı türde verilerle (katılımcı teyidi gibi) desteklemesidir. Araştırmanın geçerliğini etkileyen diğeri bir etmen, araştırmacının katılımcılara yakın olmasıdır. Katılımcılara (veri kaynaklarına) yakın olan araştırmacı ortamda meydana gelen gerçeklikleri bire bir yaşayacak ve bilgilerini en uygun olacak methodlarla toplayacaktır. Veri kaynaklarına yakın olan araştırmacı ve katılımcıların birbirlerinin görüş ve düşüncelerini etkileyecek olması mümkün olabilecek bir durumdur ve veri kaynaklarına uzak bir şekilde bilgilerini elde etmeye çalışan araştırmacılara göre daha çok tercih edilmektedir. Güvenirlik ise araştırılan olgu ya da olayların değişen ortamlarda da tekrar edilebilirliğini ifade ederken, sosyal olayları ve davranışları inceleyen nitel araştırmalar için zamana bağlı güvenirlik olarak bu tanıımı kullanmak doğru olacaktır (Johnson, 2014, s. 111-112). Bu doğrultuda hazırlanan bilgi formu ve görüşme soruları araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra tez danışmanı ve 5 ayrı alan uzmanının görüşleri doğrultusunda son şeklini almıştır. Okul içinde uygulanan görsel sanatlar dersi planı, MEB görsel sanatlar dersi öğretim programı kültürel miras öğrenme alanı temel alınarak hazırlanmış ve tez danışmanı tarafından gerekli kontrolleri yapılarak öğrencilere uygulanmıştır. Araştırmanın geçerliğini arttırmak için yarı yapılandırılmış görüşmeler sonrasında temalar belirlenmiş ardından katılımcılarla odak grup görüşmesi yapılmıştır.

2.1.2.2. Veri türü ve veri toplama tarihleri

Uygulama Yeri	Tür				Tarih
	Bilgi Formu	Dokümanlar	Görüşme ve Ses Kaydı	Odak Grup Görüşmesi	
Okul	X	X			13/03/2018
Okul		X			14/03/2018
Müze		X			15/03/2018
Okul			X		16/03/2018
Okul		X			19/03/2018
Okul			X	X	26/03/2018

2.1.2.3. Uygulama

8. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen nitel araştırma uygulama süreci müze eğitim gezi öncesi 2 ayrı ders sürecini, müze eğitim gezisini, müze gezi dönüşü gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme ve odak grup görüşme günlerini kapsamaktadır. Çalışmanın uygulama aşamalarının tümü araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir.

1. Gün (13/03/2018): Araştırmaya dahil olmayan 3 öğrenci ile müdür yardımcısı odasında pilot görüşme ayarlanarak bilgi formu uygulanmıştır. Formu uygulamadan önce araştırmanın, soruların açık bir şekilde anlaşılıp anlaşılmadığının fark edilmesi amacı taşıdığı, araştırmaya dahil olmadıkları için kendilerinin seçildiği konusunda öğrenciler bilgilendirilmiştir. Pilot görüşme yapılan 3 öğrenci tek tek görüşmelere alınmış ve gerçekleştirilen 3 ayrı pilot görüşmeden soruların öğrenciler tarafından doğru bir şekilde anlaşıldığı kanaatine varılarak araştırma katılımcıları okul konferans salonuna alınarak ders uygulamasına geçilmiştir.

Bilgi formu uygulaması ile ders başlamıştır. Katılımcıların bilgi formuna verecekleri cevap kâğıtlarında isim ve soy isimlerine ait bilgilerin yer almadığının altı çizilerek, sorulara içtenlikle ve çekinmeyerek cevap vermelerinin araştırmanın tarafsızlığını ve geçerliğini arttıracak diye getirilmiştir. Araştırmacının okullarında çalışıyor olmasının, verecekleri cevaplarla hiçbir şekilde bağlantı kurulmayacağı, kendisinin derslerine giren bir öğretmen olmadığı ve dolayısıyla alacakları ders notlarına hiçbir şekilde yansımalarının olmayacağı vurgulanarak katılımcılara

çekinmeden ve taraf tutmadan soruları cevaplamaları gerektiği ve cevaplarının görsel sanatlar dersinin gelişimine ışık tutacağından bahsedilmiştir.

Bilgi formu uygulaması sonrası MEB görsel sanatlar dersi 8.sınıf öğretim programı (2017) kültürel miras öğrenme alanı ders kazanımları doğrultusunda sanat, çağdaş sanat, çağdaş Türk sanatında öncü olan ressamlar ve eserleri hakkında bilgi verilerek bu eserlerle ilgili slayt gösterisi yapılmıştır. Katılımcıların bir sonraki derse gelirken sanat eserlerinin nerelerde bulunabileceğine dair araştırma yapmaları istenmiştir (Ek-8). Ders uygulaması, projeksiyon cihazının ve bilgisayarın donanımsal olarak var olması sebebiyle okulun konferans salonunda 1 ders saati (40 dk.) olacak şekilde gerçekleştirilmiştir.

2. Gün (14/03/2018): 1. gün anlatım gerçekleştirilen ders hakkında soru-cevap tekniği uygulanarak bilgilerin hatırlanması sağlanmıştır. Hatırlatma sonrası müzeler ve müze çeşitleri hakkında slayt gösterisi izlettirilerek, gidilecek müze ve o müzenin hangi müze çeşidine dahil olduğu hakkında öğrencilerle konuşulmuştur. Müzenin fotoğrafları gösterilerek, tarihi ve müzede karşılarına çıkabilecek eserler hakkında konuşularak müzede uyulması gereken kurallardan bahsedilmiştir (Ek-8). Ders uygulaması, projeksiyon cihazının ve bilgisayarın donanımsal olarak var olması sebebiyle okulun konferans salonunda 1 ders saati (40 dk.) gerçekleştirilmiştir.

3. Gün (15/03/2018): Araştırmacı, katılımcılar olmadan müze eğitimi randevu tarihinden bir ay önce gelip İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin birimlerini bireysel bir şekilde tanıyarak ön çalışma yapmıştır. Müzede öğrencilere tanıtılacak eserler, müzenin daimi koleksiyonu, tarihçesi ve birimleri hakkında ön çalışma yaparak öğrencilere tanıtılacak birimleri listelemiştir. Araştırmacı ve katılımcılar gezi günü randevu saatinden 1 saat önce İstanbul Modern Sanat Müzesi'ne ulaşmıştır. Katılımcılara müzenin birimleri olan eğitim odası, sergi salonları, restoran, fotoğraf bölümü, mağaza ve kütüphane araştırmacı tarafından tanıtılmıştır. Saat 15:00'da rehberin gelmesi ile Azade Köker, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Neşet Günal, Yıldız Moran, Mustafa Horasan, Murat Pulak, Nur Koçak ve Ramazan Bayrakoğlu'nun eserleri müzenin sürekli sergi salonunda müze rehberi tarafından tanıtılmıştır. Eserlerin yapılış yılı ve özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Ardından rehber tarafından sürekli sergi salonunun ortasında müsait bir alan seçilmiş ve öğrencilere minder, yapıştırıcı, renkli fotoğraflı kâğıtlar, boya ve yapıştırıcılar verilerek kusurlu portreler yapmaları istenmiştir. Bu etkinliği gerçekleştirirken, öğrencilere, sergide tanıtılan sanatçıların sadece portre üzerinde

eserler yapmış oldukları için kendilerine tanıtıldıkları hatırlatılarak, onların kendi portrelerini kolaj tekniği ile yapmaları istenmiştir. Amaçlanan, öğrencilerin kendilerini belli bir kalıba bağlı olmadan ifade etmelerini sağlamak ve sanat alanındaki becerilerini geliştirmektir. Bu çalışma ile ayrıca sanatın gerçeği yansıtmasında farklı olabilecek yollar gösterilmek hedeflenmiştir. 60 dakikalık eğitim sonrasında gezi sonlandırılmıştır (Görsel 2.1, Görsel 2.2, Görsel 2.3).

Görsel 2.1. Müzede Rehberli Tur Kapsamında Gerçekleştirilen Eser Tanıtımı

Görsel 2.2. Müzede Rehberli Tur Kapsamında Gerçekleştirilen Eser Tanıtımı

Görsel 2.3. Müze Etkinliği Kapsamında Gerçekleştirilen ''Kusurlu Portreler'' Çalışması

4. *Gün (16/03/2018):* Öğrencilerin müze gezi dönüşü görüşlerini belirleyebilmek adına yarı-yapılandırılmış görüşme formu temel alınarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, gezi etkinliğinden 1 gün sonra yapılmıştır. Her bir öğrenci tek tek görüşmelere alınarak sesleri kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler müdür yardımcısı odasında gerçekleştirilmiştir. Her bir öğrenci ile gerçekleştirilen görüşme ortalama 8 dakika sürmüştür.

Görüşmelerin tamamlanması ile katılımcılarla bir araya gelinerek okulda müze dönüş etkinliği yapılacağından bahsedilmiştir. Okul koridorunda pano düzenlemesi için her bir öğrencinin müzede yapmış olduğu kusurlu portre çalışmasının 19/03/2018 tarihinde okula getirilmesi istenmiş ve rehber tarafından ele alınan sanatçıları tanıtan yazılar hazırlamaları karara bağlanmıştır. İsteyen öğrencilerin müzede çektiği fotoğrafları basıp pano düzenleme çalışmasında kullanabileceklerinden bahsedilmiştir.

5. *Gün (19/03/2018):* Öğrencilerle bir araya gelinerek müzedeki etkinlik çalışmaları, sanatçı tanıtım yazıları ve fotoğraf paylaşımlarından oluşan pano düzenlemesi yapılmış ve okul koridorunda sergilenmiştir (Görsel 2.4, Görsel 2.5, Görsel 2.6).

Görsel 2.4. Müze Dönüş Etkinliği Kapsamında Gerçekleştirilen Okul Pano Çalışması

Görsel 2.5. Okul Pano Çalışması

Görsel 2.6. Okul Pano Çalışması

6.Gün (26/03/2018): Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için katılımcılar ile odak grup görüşmesi düzenlenmiştir. Toplantıda ses kayıtları alınmıştır. Odak grup görüşmesi boş bir derslikte yuvarlak masa etrafında gerçekleştirilmiştir. Görüşme, 36 dakika sürmüştür.

2.1.2.4. Verilerin analizi ve yorumlanması

Çalışma; araştırma problemi, araştırma soruları, sorulara verilen cevaplar ve bu cevaplardan tümevarımcı yöntem ile elde edilen temaların yorumlanması aşamaları ile çözümleneceğinden betimsel analiz tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Betimsel analiz tekniğinde verilerin önce açıklanması, sonra değerlendirilmesi, kavramsallaştırılması ve kavramlar arasındaki ilişkinin temalar şeklinde yorumlanması aşamaları yer almaktadır. Katılımcıların görüşlerinin doğrudan aktarılması da analiz tekniğinin yararlandığı diğer bir yoldur (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 256).

Betimsel analizi oluşturan adımlar aşağıdaki sırayla yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013):

- a) *Çerçeve oluşturma:* Bu aşamada çalışılan sorular ve görüşmelerden elde edilen verilerden çerçeve oluşturulması ve temsil edeceği temaların belirlenmesi sağlanmaktadır.

Bu doğrultuda ilk adım olarak ders anlatım sürecine başlamadan önce yapılan bilgi formu uygulaması bir word belgesi üzerinde tablolştırılmış ve öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtlar değerlendirilmiştir. “Bilgi formu” uygulamasında 6 öğrencinin hiçbir ressam ve sanatçı tanımadığı, 10 öğrencinin 1 ressam tanıdığı ve kalan 3 öğrencinin de 2 ressam tanıdığı analiz edilmiştir. İkinci olarak görüşme ses kayıtlarının ayrı bir word belgesi üzerinde dökümü yapılmıştır. Kayıtların dökümünde her bir öğrenci için ayrı bir form kullanılmış, cevaplar tablolştırılmış ve A’dan P’ye kadar her bir öğrenciyi temsil eden bir harf kullanılmıştır.

- b) *Verilerin işlenmesi:* Çerçeveleştirilen verilerin anlaşılması ve yorumlanabilmesi için aralarında ilişki kurulması ve düzenlenmesidir. Bu anlamda katılımcı cevaplarına göre ve kodlama yapılmış ve alt temalar belirlenmiştir. Detaylar bulgular bölümünde işlenmiştir.
- c) *Bulguların tanımlanması ve yorumlanması:* Verilerin düzenlenmesi, katılımcı görüşlerinin doğrudan aktarımla yansıtılması ve ulaşılan bulgular

arasında ortaya çıkan ilişkilendirmenin yapılması aşamalarından oluşmaktadır.

Çalışmanın bu süreci ile alt temalara ve temalara ulaşılmıştır. Tümevarımcı yöntem kullanarak oluşturulan bu temalar hakkında 2 ayrı alan uzmanı ve araştırmacı tarafından elde edilen kodlar karşılaştırılmıştır. Bu hususta araştırmacı 20, I. Uzman 17, II. uzman ise 18 kod bulmuştur. Bulunan kodlar Miles & Huberman'ın önerdiği güvenilirlik hesaplama yöntemi ile hesaplanmıştır (1994, s.64). Bu hususta formül:

Güvenirlik = Görüş birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100 olarak hesaplanmış ve alt temalar arasında elde edilen yüzde .85'e ulaşılmıştır. Akay'a (2010, s.90) göre Miles & Huberman formülü ile ulaşılan değer .70 ve yukarı olması, o kodlar ve alt temalar arasında güvenilirlik olduğunun göstergesidir.

Betimsel analiz tekniği ile verilerin tamamı, araştırma soruları kapsamında değerlendirilmiş ve çerçeve tablo ile oluşturulmuş olan veri dökümlerine gerekli görüldüğü bölümlerde yer verilmiştir. Bulguların yorumlanması aşamalarında araştırmacı yorum ve fikirlerini de yansıtmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünü, çalışma kapsamında toplanan verilerden elde edilen bulgular oluşturmaktadır. Araştırmanın veri toplama araçları olan bilgi formu, okul içi ders anlatımı, İstanbul Modern Sanat Müzesi eğitim etkinliği, yarı-yapılandırılmış görüşmeler ve odak grup görüşmesi, betimsel analiz tekniği kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırmanın amacı ve alt problemler kapsamında oluşturulan sorular kapsamında, araştırmacı ve 2 ayrı alan uzmanı, yarı yapılandırılmış görüşmeleri analiz ederek alt temalara ulaşmışlardır. Elde edilen kodlar, alt temalar ve temaların araştırmacı tarafından Odak Grup Görüşmesi'nde teyit edilmesi ile araştırmanın geçerliliği test edilmiş ve alan uzmanları ile birlikte temalar belirlenmiştir. Yorumlara yer verilirken veri toplama aşamasında yer alan uygulama etkinlikleri temel alınmıştır.

Ortaokul 8. sınıf görsel sanatlar dersi müze uygulaması (İstanbul Modern örneği) çalışmasına ilişkin yapılan analizler sonucunda “Sanatçıyı Anlamak”, “Eserler ve Özellikleri”, “Sanatı Anlamlandırma”, “Birlikte Hareket” ve “Okul Dışı Eğitim” olmak üzere 5 ana tema belirlenmiştir. Temaların belirlenmesinde tümevarımcı yöntem izlenmiştir.

3.1. Katılımcıların “Sanatçıyı Anlamak” Temasını Oluşturan Görüşleri

“Sanatçıyı Anlamak” ana temasında elde edilen bulgular ile alt temalar tablolatırılmış ve öğrencilerin görüşlerine doğrudan alıntı yapılarak yer verilmiştir.

Öğrencilerin temayı oluşturan düşüncelerine ilişkin görüşleri esas olmak üzere;

- Müze koleksiyonlarında var olan sanatçı ve ressamın eserlerini yakından tanıma,
- Sanatçının eserinde yansıttığı duyguları, çağdaş sanatın vurguladığı toplumsal düşünce ve mesajları fark edebilme,
- Müze ziyaretleri ile sanatçıların kendilerini görsel sanatların çeşitli anlatım teknikleri ile ifade etmesine tanıklık etme ve kendisini sanatçının yerine koyarak onları anlayabilme, sanatın ifade edilişinde göze hitap eden mesajları fark edebilme, çözümleyebilme, değerlendirmelerinde ayrımları göz önünde bulundurabilmelerine ilişkin beceriler etrafında oluşmaktadır.

Katılımcı görüşleri doğrultusunda elde edilen “Duygular ve Düşünceler” kodu ile “Empati Yapma” alt teması oluşturulmuş ve bu durum tablo 3.1.’e dökülerek “Sanatçıyı Anlamak” ana temasına ulaşılmıştır.

Tablo 3.1. Katılımcıların “Sanatçıyı Anlamak” Temasını Oluşturan Görüşleri

Sanatçıyı Anlamak

Empati Yapma

Duygular ve Düşünceler

Tablo 3.1.’de yer alan “Empati Yapma” alt teması üzerine görüşlerini ifade eden A kodlu öğrenci: “Bundan sonraki yaşamımda müze ziyaretlerini yine yapmak isterim çünkü çok güzel bir histi sanatçıların duygularını öğrenmek.” demiştir. İ kodlu öğrenci:

Görsel sanatlar dersinde eskiden sadece resim çiziyorduk. Öğretmenlerimiz ünlü ressamların resimlerini gösteriyordu ama Türk ressamların eserlerini göstermiyorlardı. Görsel sanatlar dersinde daha önceden müze de gezmedik. Bu etkinliğin daha iyi olduğunu düşünüyorum çünkü ilk defa gezdik. Müze etkinliği görsel sanatlar hakkında daha çok düşünmeme yardımcı oldu. Eskiden bir tablo gördüğümde ne anlama geldiğini anlayamıyordum ama şimdi bir daha müzeye gitsem sanatçıların duygularını daha iyi anlarım.

şeklinde kendini ifade ederek, müzede eserlerle bire bir etkileşime geçmiş olmanın sonucu olarak, sanatçıları anlamaya başladığını ve eserler hakkında fikir yürütebildiğini belirtmiştir. P kodlu öğrenci:

Bu sadece etkinlik değil, derslerde her zaman yapılması gereken bir şey çünkü görsel sanatlar dersinde resim yapılmamalı sadece. Çevremizde neler oluyor, sanatçılar ne düşünüyor bunu bilmek gerekiyor. Bu düşüncelerin tabloya dökülmüş halini görmek gerekiyor. Görsel sanatlar sadece resim çizmekle olmuyor. Bu yüzden müze ziyaretleri yapılmalıdır.

şeklinde kendini ifade etmiş ve görsel sanatları tanımak ve sanatçıları anlayabilmek için müze ziyaretlerinde bulunulması gerektiğini vurgulamıştır. M kodlu öğrenci:

Öncelikle müzede çok heyecanlıydım, çok güzeldi. Eserlerin gerçekçi tarafını görmek etkileyiciydi. Orada kendimi sanatçının yerine koydum. İnsanın yaptığı eseri asması, bu eseri herkesin görmesi eminim ki sanatçıyı çok heyecanlandırmıştır. Adı her yere yayılıyordur.

şeklinde kendini ifade ederek kendisini bir sanatçının yerine koyduğunda, ortaya çıkarmış olduğu yapıtını müze koleksiyonlarında sergileyen sanatçıların

heyecanlandıklarını ve eserleri sayesinde ünlenmeye başladıklarını fark ettiğini dile getirmiştir.

Tablo 3.1. incelendiğinde görsel sanatlar dersi kapsamında müze gezisi yapan öğrencilerin müze koleksiyonlarını, eser ve tabloları incelemeleri ile sanatçıların duygularını fark etmeye başladıkları gözlenmektedir. Sanatçıların hisleri ve bir eseri meydana getirirken yaşadığı duygu durumlarına tanıklık etme ve kendini onun yerine koyarak toplumla karşı karşıya gelme gibi duyguları kişisel olarak hissettikleri ve eserlerle aralarında bağ kurdukları ortaya çıkmaktadır. Kurulan bu bağ sayesinde ileriki yaşantılarında müze ziyaretlerine devam etmek istedikleri, sadece yabancı ressamı değil sanata emek veren Türk ressamı da tanımaktan keyif aldıkları ve görsel sanatların sadece resim çizmekten ibaret olan bir ders olmadığını düşündükleri ortaya çıkmaktadır.

3.2. Katılımcıların “Eserler ve Özellikleri” Temasını Oluşturan Görüşleri

Öğrencilerin temayı oluşturan düşüncelerine ilişkin görüşleri esas olmak üzere;

- Müzelerin daimi ya da süreli koleksiyonları sayesinde sanat eserlerinin orijinallerini bire bir görme ve yakından inceleme fırsatının yakalandığı,
- Bire bir incelenen eserle etkileşim içine girmenin eserin yapılış tekniği, boyutları ve renkleri hakkında bilgi sahibi olabilme ve fikir yürütebilme imkânını sağladığı,
- Eserlerle etkileşimde olmanın insanların hayal güçlerini geliştirdiği, bakış açılarını değiştirdiği ve kendilerine sanat alanında çalışmalar yapabilmeleri için ilham kaynağı olduklarına ilişkin beceriler etrafında oluşmaktadır.

Katılımcı görüşleri doğrultusunda “Eserin Orijinal Halini Görme”, “İlham Kaynağı Olma” ve “Hayal Gücünü Geliştirme” alt temaları oluşturulmuş ve bu durum tablo 3.2.’ye dökülerek “Eserler ve Özellikleri” ana teması elde edilmiştir.

Tablo 3.2. Katılımcıların ‘‘Eserler ve Özellikleri’’ Temasını Oluşturan Düşünceleri

Eserler ve Özellikleri

Eserin Orijinal Halini Görme

Renk

Boyut

Teknik

İlham Kaynağı Olma

Hayal Gücünü Geliştirme

‘‘Eserin Orijinal Halini Görme’’ alt temasına ilişkin görüşlerini ifade eden C kodlu öğrenci:

Bir eserin orijinalini görmek daha iyi, eser net gözüküyor ama o esere mesela bilgisayardan baktığımızda eser kötü gözüküyor ve bana bir şey ifade etmiyor. Renklerini iyi algılayamıyorum. Gerçeğine baktığımda renkleri çok daha canlı.

İfadesiyle eserleri doğru bir şekilde anlayabilmek için renklerin de doğru anlaşılabilmesi gerektiğini ifade etmiştir. M kodlu öğrenci:

Bir eserin orijinalini gördüğümde daha fazla etkileniyorum ve bazı durumlarda o esere dokunma gibi bir ihtimal de oluyor. Müzede eserin boyutunu anlayabiliyorsun örneğin ama kopyası olduğunda eserin fotoğraflarını çekip koyduklarından fazla boyutunu ölçemiyorsun, dokunamıyorsun.

şeklinde düşüncelerini ifade ederek eserlerin kendisini etkilemesinde eserin boyutlarına önem verdiğini dile getirmiştir. D kodlu öğrenci:

Bir eserin orijinaline baktığın zaman renkli bir çalışma, görüyorsun ve bunu görmek insanın bakış açısını geliştiriyor ama eserin orijinalini değil de kopyasını ya da bir yerde basılmış halini gördüğünde bir şey hissetmiyorsun. Bir tablo vardı müzede. O çok hoşuma gitti mesela. Adam parmaklarıyla tabloya şekil vermişti. Çok güzeldi ama bunun bir kopyasını çıkartırsan adamın parmağının izini bile göremezsin. Daha düz görürsün. Bu yüzden eserlerin orijinali görmek daha güzel.

şeklinde düşüncelerini ifade ederek eserlerin yapılış tekniğini anlamanın eseri doğrudan görmekle mümkün olduğunu ileri sürmektedir. H kodlu öğrenci:

Bir eserin orijinalini görmek iç açıcı, daha bilgilendirici ve daha hoş oluyor ama kopyasını görmek biraz sıkıcı. Eserlerin gerçeğini görmediğim zaman üzülüyorum ama bir eserin gerçeğini görsem nasıl yapıldığını, nasıl olduğunu iyi anlayabilirim ve o eser hakkında bilgi sahibi olabilirim. Yapımında hangi malzemeler kullanılmış, teknik nasıl kullanılmış bunu daha iyi anlarım ama eserin kopyasını görsem bir şey anlamam.’’ şeklinde görüşlerini ifade ederek eserleri görmenin kendisinin duygularını etkilediğini ve yapımında kullanılan tekniği anlamlandırabildiğini ifade etmiştir.

P kodlu öğrenci:

Bir eserin kopyasını görmek hiçbir zaman gerçeğini görmek gibi bir duygu yaratmadı bende. Orijinalini görmek insanı sanata bağlıyor. Kopyasını sadece basılmış bir şekilde görmekle kalıyoruz ama orijinali gördüğümüz zaman eserin tekniğinde hangi malzemelerden yararlanılmış onu anlayabiliyoruz.

şeklinde görüşlerini dile getirmiştir. G kodlu öğrenci:

Müzede eserleri doğrudan görmek hem çocukların gelişmeleri açısından hem de yeni yerler tanıma açısından önemli olur diye düşünüyorum. Çocuklar esere baktıktan sonra kendisi de başka bir eser yapmak isteyebilir, müze çocuğu bu yönden ona itebilir ama kopyasını gördüğünde bir çalışma yapmak istemez, bunu zaten yapmışlar ben niye yapayım, der ama eserin orijinalini gördüğünde ben de bir çalışma yapmalıyım, der.

şeklinde görüşlerini ifade ederek müze etkinliğinin görsel sanatlar alanında çalışmalar yapmak için öğrencilere ilham vereceğine ilişkin düşüncesini ifade etmiştir.

“İlham Kaynağı Olma” alt temasına ilişkin A kodlu öğrenci:

Müze ziyaretleri yılda bir kere de olsa ders kapsamında yer almalı çünkü ressamın neler yaptığını, eskiden neler düşündüğünü ve onların da bize yol göstermesi adına önemli bir şey. Onları ve eserlerini görerek biz de ilham alıyoruz ve biz de ortaya bir ürün çıkartabiliriz diye düşünülüyor.

şeklinde görüşlerini ifade ederek sanatçıların kendilerine ilham kaynağı olduğunu vurgulamıştır. Ç kodlu öğrenci: “Herkesin müzeye gitmesi gerektiğini düşünüyorum. Müzeler, ilham kaynağı olarak insanların içinden gelenleri kâğıda dökmesine yardımcı oluyor çünkü...” şeklinde görüşlerini belirterek müze etkinliğinin faydalarından bahsetmiştir. F kodlu öğrenci: “Müzede yapmış olduğumuz çalışmaları müzeye gitmeden yapabileceğimi düşünmüyorum çünkü müzede görselleri gördüm, bana ilham geldi onları görünce ama okulda böyle bir şansım olmadığı için resim yapmak istemiyorum hiç.” diyerek müze etkinliğinde yapmış olduğu sanat çalışmasını, okulda kendisine ilham veren bir durum olmadığından yapamayacağını belirtmiştir.

“Hayal Gücünü Geliştirme” alt temasına ilişkin görüşlerini ifade eden I kodlu öğrenci “Müze etkinliği görsel sanatlar dersi kapsamında da diğer derslerde de yer almalı bence çünkü eserler bize bilgi veriyor ve hayal gücümüzü geliştiriyor.” şeklinde görüşlerini ifade ederek, eserlerin bilgi kaynağı olduğunu ve insanların hayal dünyalarını genişlettiği üzerinde durmuştur.

Tablo 3.2. çerçevesinde katılımcıların eserleri yakından gördüklerinde eserler hakkında detaylı bilgi sahibi oldukları anlaşılmaktadır. Bir eserin oluşumunda rol oynayan renk, teknik ve boyut gibi özelliklerin öğrencileri heyecanlandığı, eserlerin orijinallerini görmenin, onları düşünmeye sevk ettiği ve bir ürün ortaya çıkaran

insanların kendilerine ilham kaynağı olarak, başka bir eser ortaya çıkarabileceklerine olan inançlarını arttırdığı, bulgulanmaktadır. Müze eğitim ziyaretlerinin, kendilerinde görsel sanatlar ve uygulanaşına dair bir fikre sahip olmalarına yardımcı olduğu anlaşılmaktadır.

3.3. Katılımcıların “Sanatı Anlamlandırma” Temasını Oluşturan Görüşleri

Öğrencilerin temayı oluşturan düşüncelerine ilişkin görüşleri esas olmak üzere;

- Görsel sanatlar dersinde önceden uygulamadıkları ve bilmedikleri tekniklerden biri olan kolaj tekniğini öğrenme,
- Müze gezisi ile birlikte görülen ve tanışılan sanatçı eserlerinin, görsel sanatlar dersine bakış açısını etkilemesi,
- İnsanların kendini görsel sanatlar yoluyla ifade etmesinde çeşitli teknik ve malzemelerden yararlanılabileceğı algısı,
- Müzede eserler hakkında anlatım yöntemi ve eğitim etkinliğı yoluyla bilgilenmenin mümkün olması, dolayısıyla ressamı tanıyıp, eserleri anlamlandırma ve yorum yapabilme yetisine sahip olunacağı,
- Müzede yapılan eğitim etkinliklerin kişileri eğlendireceğıne ilişkin tespitler yapılmıştır.

Tablo 3.3. Katılımcıların “Sanatı Anlamlandırma” Temasını Oluşturan Görüşleri

Sanatı Anlamlandırma
Kolaj Tekniğini Öğrenme
Bakış Açısını Değıştirme
Malzeme Çeşitliliğı
Yorum Yapabilme
İlgiyi Arttırma
Ressamları Tanıma
Eğlenme

“Sanatı Anlamlandırma” ana temasının alt temalarından “Kolaj Tekniğini Öğrenme” çerçevesinde I kodlu öğrenci:

İlk defa müzede oturup kâğıtlarla etkinlik yaptım. Normalde hep boyalarla, kalemleri kullanırdım. Hiç böyle yırtıp farklı resimler çıkarmaya çalışmamıştım. Hep kalemle yapıyordum çalışmalarımı. Bu yüzden müze etkinliğı ilgi çekici geldi bana.

ifadesiyle bir yırtma ve yapıştırma tekniği olan kolajı öğrendiğinden bahsetmiştir. P kodlu öğrenci: “Müze etkinliği gerçekten güzeldi. Etkinliği de güzel yaptık. Bundan önce kolaj tekniğini hiç denememiştim ama bundan sonra kendimi kolaj tekniğinde geliştirmeyi düşünüyorum.” şeklinde ifade ederek yeni bir sanat tekniği öğrendiğini açıklamıştır.

“Bakış Açısını Değiştirme” alt teması çerçevesinde K kodlu öğrenci:

Müze etkinliği yapmak beni olumlu etkiledi. Görsel sanatlara dair aslında fazla bir şey bilmediğimi fark ettim. Güzel bilgiler öğrendim. Resmin sadece birkaç şeyle kısıtlı olmadığını öğrendim. İstedığımız şekilde özgürce çalışmalar yapabileceğimizi öğrendim. Görsel sanatlara bakışım değişti.

şeklindeki ifadesiyle derse karşı değişmiş olan tutumundan bahsetmiştir. L kodlu öğrenci: “Görsel sanatlar hakkında birçok şey öğrendik. Normalde görsel sanatları pek umursamıyordum ama o müzeye gidince ne kadar faydalı ve eğlenceli bir ders olduğunu öğrendim. Sanki birazcık güzel sanatlar okumak istiyorum.” ifadesiyle görsel sanatlara olan bakış açısının değiştiğinden ve bu alana olan ilgisinin arttığından bahsetmiştir.

“Malzeme Çeşitliliği” alt teması hakkında J kodlu öğrenci: “Müzede birçok şey öğrendim. Mesela sadece kalem ve boyayla resim yapılmayacağını öğrendim. Kumaşlardan ve kâğıt parçalarından her şeyden resim yapabilmemiş meğer.” şeklinde görüşlerini belirterek görsel sanatlarda her türlü malzemenin kullanılabileceğini öğrendiğini belirtmiştir. F kodlu öğrenci:

Bir ressam vardı boyayı kullanmıştı parmaklarıyla. O eseri görünce ben de kendime güzel resimler yapılabileceğini söyledim. Çünkü malzemeleri karıştırarak ortaya bir çalışma çıkartmıştı ressam. Onu görünce benim de kendime olan güvenim arttı. Ben de resim yapabilirim diye düşündüm.

şeklinde ifadesini belirterek görsel sanatlarda kullanılan malzeme çeşitliliğinin kendisinde resim yapabileceği inancını oluşturduğunu belirtmiştir. G kodlu öğrenci: “Ben görsel sanatlar dersinde bir tane kalp çizip içini boyardım ama aslında resim sadece bir şeklin içini boyamak değilmiş. Alıp bir sürü malzemeyi bir araya getirmekmiş. Kumaş olsun başka bir malzeme olsun alıp hepsini bir araya getirmekmiş meğerse.” diyerek görsel sanatların anlatımında sadece boyalardan değil her türlü malzemeden yararlanılabileceğini fark ettiğini belirtmiştir.

“Yorum Yapabilme” alt teması hakkında İ kodlu öğrenci:

Müze etkinliği görsel sanatlar hakkında daha çok düşünmeme yardımcı oldu. Eskiden resim gördüğümde ne anlama geldiğini anlayamıyordum ama şimdi gittiğimde daha iyi anlamlandıracağıma eminim.

görüŖüyle eserleri gördüğü zaman onlar hakkında bir fikir yürütmeye başladığını dile getirmiştir. N kodlu öğrenci:

Müzedede ilk önce biz rehber gelene kadar eserleri gezmiştik. Sonra rehberimiz eşliğinde sanat çalışması yaptık. Rahatlatıcı ve güzel bir histi o etkinliği yapmak. İnsanlar da bize bakıyordu oradayken. Sonra müzedeki yerleri gezdik. Siz ve rehberimiz bize öğrettikten sonra yavaş yavaş yorumlamaya başladık tabloları ne anlama geliyor diye. Sonra açıkçası sanatla olan bağımız arttı.

şeklinde ifadesiyle müzedede yapmış oldukları sanat çalışmaları ve rehberli tur sayesinde müzedede yer alan eserlere yorum yapabildiklerinden bahsetmiştir.

“İlgiyi Arttırma” alt temasına ilişkin olarak N kodlu öğrenci:

Öncelikle bilgi ne yönden bakarsak bakalım bizim için bir kazanım ve müzeye gidince sanat hakkında bir sürü şey öğrendik. Yeni ressamı tanıdım. Hayatımda hiç duymadığım ressam eserleri gördüm. Tablolarını gördüm ya da neler yansıttıklarını rehberimiz eşliğinde fark ettim. Sonuçta bilgi aldığımız şeyler ilgi alanımız dahilinde değildi ilk başta ama hepimizin ilgisini üzerine çekti bir anda. Çünkü ilginç şeylerdi, bizim hoşumuza gitti. Grup olarak da kendi adıma da konuşursam yine aynı şeyleri hissettiğimizi söyleyebilirim.

ifadesiyle görsel sanatlara çok fazla ilgi duymayan biri olduğunu ama müze etkinliğini ile tanımış olduğu resamlara ve eserlere karşı ilgi duymaya başladığını belirtmiştir. Aynı tepkileri arkadaşlarından da aldığını dile getirmiştir. I kodlu öğrenci: “Bundan sonraki yaşantımda da müze ziyaretleri yapmak isterim, hem de çok isterim. Eğlenirken yeni bilgiler öğreniyoruz müzedede...” diyerek müzelerin bilgileri öğrencilere eğlendirerek kazandırma özelliğinden bahsetmiştir. L kodlu öğrenci: “Görsel sanatlar bazı çocukları sıkıyor ama işe birazcık eğlence katınca daha çok merak uyandırıyor. Aynısı bende oldu çünkü. Görsel sanatlarla fazla ilgilenmiyordum ama şimdi müzeyi gezince ilgim arttı...” şeklinde kendini ifade ederek görsel sanatlara olan ilginin oluşması için eğlenmenin önemli olduğunu vurgulamıştır. N kodlu öğrenci:

Rehber bizden portre çizmemizi istedi ama kolaj çalışması şekilde istedi bunu. Çok eğlenceli geçti bizim için. Çiçeklerden göz vs. yaptık. Açıkçası yaratıcılığımızı ortaya çıkardı bu çalışma. Zaten yaptığımız şeyde kusursuzluk beklenmediği için bizim de bir kaygımız olmadı bunu yaparken. Doğal ve eğlenceli bir şekilde oldu yani.

şeklinde görüşlerini ifade ederken müze etkinliğinde eğlenerek yaratıcılığını ortaya çıkardıklarından bahsetmiştir.

Tablo 3.3.'ün incelenmesi ile dikkat çeken öğrencilerin görsel sanatlarda ilk defa farklı bir tekniği uygulamış olmalarıdır. Müze ziyaret sürecine kadar görsel sanatlar dersi kapsamında resim kağıdı, resim kalemi ve boya kullanan öğrencilerin müze gezisi ile sanatçıların kendilerini farklı tekniklerle ifade edebilmelerini, sanat uygulamalarında bir kısıtlama olmadığını fark ettikleri ve kendilerinin de kâğıtları kesip yapıştırarak oluşturdukları kolaj tekniğini ilk defa denedikleri gözlenmektedir. Sanatta farklı uygulamaların yer almasıyla birlikte öğrencilerin sanata bakış açılarının değişmiş olduğu, bir tablo ya da eseri yorumlarken o eserin detaylarında sanatçının hislerini anlayabildikleri ve bu duruma göre yorumlamalar yaptıkları, dolayısıyla görsel sanatlarda bir anlam fark ettikleri görülmektedir. Görsel sanatların amacını fark eden öğrencinin de derse karşı olan ilgi ve algısının arttığı ve bu alan hakkında bilgi sahibi olmaya başladığı dikkat çekmektedir.

3.4. Katılımcıların “Birlikte Hareket” Temasını Oluşturan Düşünceleri

Öğrencilerin temayı oluşturan düşüncelerine ilişkin görüşleri esas olmak üzere;

- Sanat etkinliklerinin müzede kalabalık ve topluluk karşısında yapılmasının, görsel sanatlara bakış açısında etkili olabileceği ve insanları heyecanlandırabileceği,
- Grupça gerçekleştirilen etkinlik çalışmalarında tüm grup üyelerinin aktif rol alarak, birlikte öğrenmenin tetiklenebileceğine ilişkin tespitler yapılmıştır.

Tablo 3.4. Katılımcıların “Birlikte Hareket” Temasını Oluşturan Görüşleri

Birlikte Hareket
Kendi Eserlerini Paylaşma İsteği
Grup Çalışması Yapma

“Birlikte Hareket” temasına dayalı alt temalardan “Kendi Eserlerini Paylaşma İsteği” çerçevesinde C kodlu öğrenci:

Müze, görsel sanatlar çalışmalarının yapılması gereken yer bence. İnsanların çalışmalarımızı gelip görmesi açısından bu gerekli. Okulda mesela veliler gibi dışarıdaki insanlar gelip bakmıyorlar çalışmalarımıza. Ben herkes görsün istiyorum bu çalışmalarımızı.

diyerek aslında ebeveynlerinden sanat çalışmalarını gelip görmeleri yönündeki beklentisini dile getirmiştir. Veri analizinden sonra gerçekleştirilen odak grup görüşmesinde, araştırmacı varmış olduğu “Kendi Eserlerini Paylaşma İsteği” alt temasını dile getirdiğinde aynı öğrenci şu şekilde görüşlerini dile getirmiştir “Ben müze dönüşü çekindiğimiz çalışma fotoğraflarını ablama gösterdim. Kendisi bana çok özendi...” diyerek ortaya çıkarmış olduğu bir ürünü aile büyüğüyle paylaştığını ifade etmiştir. Odak grup görüşmesinde bu konudaki görüşünü L kodlu öğrenci şu şekilde ifade etmiştir:

Ailelerimizin de müzeye gitmesi gerektiğini düşünüyorum. Onlar da bizimle müze ziyareti yaparsa belki de onlar da faydalı bulacak bizlerin sanatla ilgilenmesini ve görsel sanatlar öğretmeni olmamızı. Ben şimdi görsel sanatlar öğretmeni olmak istiyorum.

şeklinde belirtmiş olduğu ifadesinde öğrencilerin görsel sanatlara yönelmesinde aile desteği görmek istedikleri, bu yüzden ailelerinin de müzeye gelerek onları izlemesi gerektiği ve desteklerini almak istedikleri anlaşılmaktadır.

“Grup Çalışması Yapma” alt temasına dayalı olarak A kodlu öğrenci: “Müzeleri gezmek çok güzel, keyifli ve bunu bir grup halinde yapmak daha güzel çünkü birbirimizle fikirlerimizi paylaşıyoruz ve duygu alışverişi yapıyoruz. Çok güzel bir şey bence...” şeklinde görüşlerini ifade ederek grup çalışması yaparak birlikte duygu ve düşünce paylaşımı yaptıklarını dile getirmiştir. M kodlu öğrenci:

Müzedede yapmış olduğumuz bu çalışmaları müzeye gitmeden yapabileceğimi düşünmüyorum çünkü aklıma böyle bir çalışma yapabileceğim gelmezdi. Arkadaşlarımla yapmak çok daha iyi oldu. Tek başına yapınca fazla ilham gelmiyor insana. Arkadaşımla birlikte bir şeyin etkinliğini yapınca ve rehber anlatınca bana ilham geldi.

şeklinde ifade ederek grupla ve topluca bir sanat çalışması yapmanın kendisine ilham kaynağı olduğu hakkındaki görüşlerini belirtmiştir.

Tablo 3.4. incelendiğinde öğrencilerin ortaya çıkarmış oldukları ürünlerini çevresindeki insanlarla paylaşma isteğinde oldukları anlaşılmaktadır. Etkinliği müzede gerçekleştirirken insanların kendilerini izlemiş olmalarından mutlu oldukları, müzelere ailelerinin de gelmeleri ve yaptıkları çalışmaları görmelerini istedikleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin okul ve meslek seçiminde ailesinin görüş ve desteğine ihtiyaç duydukları, görsel sanatlara bakış açısının olumlu yönde değişebilmesi için bu etkinliğin önemine inandıkları görülmektedir.

Arkadaşlarıyla birlikte grup etkinliği yapan öğrencilerin birlikte hareket ederek eğlendikleri, birbirleri ile fikir alışverişinde bulunarak eserleri yorumladıkları ve bu durumun sanat çalışması yapmaya olan isteklerini arttırdığı anlaşılmaktadır.

3.5. Katılımcıların “Okul Dışı Eğitim” Temasını Oluşturan Düşünceleri

Öğrencilerin temayı oluşturan düşüncelerine ilişkin görüşleri esas olmak üzere;

- Okul duvarlarının dışına çıkılarak, görsel sanatlar eğitim çalışmalarında yer alan farklı uygulamaların farklı mekânlarda yapılması,
- Müzede gerçekleştirilen etkinliklerde öğrenmeye bizzat katılım sağlanarak aktif rol alma ve bilgilerin kalıcılığının sağlanması ilişkisine varılmıştır.

Tablo 3.5. Katılımcıların “Okul Dışı Eğitim” Temasını Oluşturan Görüşleri

Okul Dışı Eğitim
Müzede Etkinlik
Müzede Kalıcı Öğrenme

“Okul Dışı Eğitim” ana temasına dayalı alt temalardan “Müzede Etkinlik” ile ilgili B kodlu öğrenci: “Müze etkinliği ile daha fazla bilgimiz oldu. Güzeldi. Şimdi görsel sanatlar dersinde daha fazla şey değişecek benim için. Düşüncelerimi kâğıda rahatlıkla dökebileceğim” şeklinde kendini ifade ederek görsel sanatlar alanında kendini daha rahat ifade edebileceğinden bahsetmiştir. D kodlu öğrenci:

Görsel sanatlar dersi artık daha kapsamlı gibi geliyor bana. Müze ziyaretleri ders programında yer almalı bence. Ayrıca görsel sanatlar dersine giren bir öğretmen açıp ta çocuğa bir sanat eserini gösterip, anlatmalıdır. Çünkü müzede rehber bize tabloları kimin yaptığını anlattı. O bize bunları göstermeseydi ben bilemezdim kimin eser yaptığını, araştıramazdım da. Hatta diğer öğretmenler de müzede etkinlik yapsa güzel olur. Her çocuk bunu öğrenir. Ben müzeye gittiğimde çok öğrenci olmasını isterdim ama az sayıda öğrenci vardı. Müzedekilerin yarısı yaşlı ve büyük adamlardı, yarısı da küçük çocuklardı. Sanata fazla önem vermiyor insanlar.

şeklinde ifade ederek müzede tüm branş öğretmenlerinin etkinlik yapması gerektiğini ve görsel sanatlar öğretmenlerinin ders anlatımı sırasında ressamın eserlerini öğrencilere tanıtmaları gerektiğini dile getirmiştir. K kodlu öğrenci:

Müze etkinliği sonrası görsel sanatlara dair fazla bir şey bilmediğimi fark ettim. Müzede faydalı bilgiler öğrendim. Resmin sadece birkaç şeyle kısıtlı olmadığını öğrendim. İstedığımız şekilde özgürce çalışmalar yapabileceğimizi öğrendim.

şeklindeki ifadesiyle müze etkinliğinin faydalı olduğunu ve resim yaparken özgür davranabileceğini fark ettiğinden bahsetmiştir. N kodlu öğrenci:

Eğer bu etkinlik müzede değil de okulda, normal bir görsel sanatlar dersinde olsaydı, üzerimizde bir baskı hissederdik. Baskı hissettiğimiz için de biraz yaratıcılık ve özgünlük arka planda kalırdı. Müzeye gittiğimizde orada baskı olmadığı için daha özgün şeyler ortaya koyacağımızı düşünmüştüm ki öyle de oldu zaten.... Öncelikle görsel sanatlarla çok ilgili değildim aslında ama orada sanat eserlerini gördükçe özgünlük isteyen bir şey olduğunu düşündüm. Yani belli kuralların olmadığını fark ettim. Okulda görsel sanatlar dersinde pek öyle düşünmüyordum. Yeteneğin olması gerektiğini düşünüyordum. Yeteneği olmayan kişinin görsel sanatlarla ilgilenemeyeceğini düşünüyordum. Ardından fark ettim ki orada yeteneğin olmasa da ortaya bir şeyler koyabilirsin. Bu yüzden müze etkinliği güzel ve olumlu yönde etkiledi beni. Normalde hiç ilgim yoktu ama sanata karşı ilgi duymaya başladım.

şeklinde ifadesiyle sanat etkinliğini okulda değil de müzede yapmış olduğu için kendini rahat ve özgün hissettiğini dile getirmiştir. Ö kodlu öğrenci:

Bizim okulumuzda daha önce hiç böyle bir sanat gezisi olmamıştı. Siz gelince oldu. Mutlu olduk biz de böyle müzede değişik etkinlikler olmasından. Bence müze ziyaretleri görsel sanatlar dersi kapsamında yer almalı.

şeklinde belirttiği ifadesinde müzede ilk defa bir eğitim etkinliği yaptığını ve bunun kendisini mutlu ettiğini dile getirmiştir. Aynı öğrenci müze dönüşü gerçekleştirilen odak grup görüşmesinde:

Okulda sürekli aynı şeyler oluyor. Rutin bir ortam yani ama orada okul sınırlarının dışına çıktığımız için kendi benliğimizi dışarı vurabiliyoruz. Örneğin okulda hocalar sürekli bir şeylere kızıyor, dolayısıyla kendimizi ifade etmekte güçlük çekiyoruz ama müzede sanki arkadaş ortamındaymışız gibi kendimizi daha rahat bir şekilde ifade edebiliyoruz.

diyerek müze ortamında çalışma yaparken kendini rahat ifade edebildiğinden bahsetmiştir. P kodlu öğrenci:

Görsel sanatlar dersimiz önceden sadece önemli günlerin resimlerini yapmakla geçiyordu ve sadece normal resim çizerek geçiriyorduk dersleri ama şimdi görsel sanatlara ve sanata dair bir müze etkinliğimiz olunca bilmediğimiz çoğu şeyi orada öğrenmiş olduk. Mesela hiçbir sanat eserini kimin yaptığını bilmiyorduk. Onları öğrendik. Hangi malzemeler kullanılıyor, nasıl yapılıyor onları öğrendik. Bilgime bilgi katması güzeldi.

şeklinde ifadesiyle müze etkinliği sayesinde sanat eserleri, kullanılan malzemeler ve yapıları hakkında bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir.

“Müzedede Kalıcı Öğrenme” alt teması çerçevesinde K kodlu öğrenci:

Bundan sonraki yaşamımda da müze ziyaretleri yapmak isterim. Kitaptan öğrenmek yerine gezerek görerek öğrenmek daha kalıcı oluyor. Kitapta okuduklarımızı ya da derste işlediklerimizi hemen unutuyoruz ama müzeyi gezdiğimizde öyle olmadı. Hani fotoğraf makinasıyla bir fotoğraf çekiyorsunuz ve anı ölümsüzleştiriyorsunuz. Biz bunu müzedede gezerek aklımızla yaptık. Bu yüzden iyi yönde etkiledi bizi.

şeklinde ifadesiyle öğrenmelerin kalıcılığını müzedede gezerek gerçekleştirdiğini dile getirmiş ve bilgilerin kalıcılığını sağlamayı fotoğraf çekimine benzetmiştir. Müze dönüşü araştırmacı tarafından görüşmelerin analizi sonrasında gerçekleştirilen odak grup görüşmesinde J kodlu öğrenci:

Okulda öğretmen bir konuyu on defa anlatıyor ama yeri geliyor hiç birimiz anlamıyoruz ama müzedede bir şeyi bir kere görmek onun aklımızda kolayca yer etmesini sağladı. Çalışma yapmak da kafamıza yerleşmesini sağladı” diyerek müze etkinliğinin öğrenmelerini kolaylaştırdığını ve öğrenilen konunun kalıcılığını arttırdığını ifade etmiştir.

Tablo 3.5. incelendiğinde öğrencilerin müzedede kendilerini baskı altında hissetmedikleri görülmektedir. Rahat ve özgür olduklarını hissettiren duygunun aslında müzenin doğal ortamı olduğu anlaşılmaktadır. Müzedede yer alan eserlerde sanatçıların hislerini eserlerine yansıtmaları ve kendilerini ifade ederken her türlü malzemeden yararlanmış olmaları bu düşünceyi desteklemektedir. Öğrencilerin müze etkinliğinin gerçekleşmesiyle birlikte görsel sanatların anlamını ve ders amaç içeriğini daha iyi fark ettikleri anlaşılmaktadır. Bu ziyaretleri her öğretmenin yapması gerektiği, eser tanıtım ve açıklamalarının, bir öğrencinin sanatın anlamını fark etmesine yardımcı olduğu ve öğrencilerin bu anlamda öğretmenlerinden beklenti içinde olduğu gözlemlenmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde “Görsel sanatlar eğitiminde müze uygulamalarına yer vererek, müze eğitim ve etkinliklerine karşı farkındalık nasıl uyandırılabilir?” sorusuna yanıt aranarak, öğrenci görüşlerine dayalı elde edilen bulgular ve çıkan sonuçlar paylaşılmaktadır.

4.1. Sonuç

Araştırmada görsel sanatlar dersinde İstanbul Modern Sanat Müzesi eğitim uygulamalarına yer verilerek 8. sınıf öğrencileri ile nitel bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın verileri bilgi formu uygulaması, müze etkinlik ve dokümanları, yarı-yapılandırılmış görüşmeler ve odak grup görüşmesi ile toplanmıştır. Araştırma yapılarak ulaşılan bulgular neticesinde aşağıda yer alan sonuçlara varılmıştır:

- Öğrencilerin “Kültürel Miras” öğrenme alanı kapsamında yer alan müzecilik ve müzelerin önemini benimseyebilmeleri için tarihimizi ve toplumumuzun yapısını tanınması gerektiği, sanat alanında ortaya konulmuş eserleri yerinde gezerek görmeleri ve sanatı var olduğu atmosferde hissetmek istedikleri bulgulanmıştır.
- Müzecilik konusunda öğrencilerin öğrenmeye birden fazla duyuyula katılarak edindikleri bilgiyi yapılandırdıkları bulgulanmıştır.
- Öğrencilerin görsel sanatlar dersi ve dersin öğretim programında var olma amacını anlayabildikleri, görüşlerinde belirtilmiştir.
- Görsel sanatların uygulama yöntemlerinde öğrencilere konu ve teknik kısıtlaması yapılmadığı zaman öğrencilerin derse olan ilgilerinin arttığı görülmüştür.
- Müze gezisi sırasında, müze rehberi tarafından gerçekleştirilen eser açıklamaları ile öğrencilerin görsel sanatlar dersi ile kazanması gereken bilgilerinde yetersizlik olduğu bulgulanmıştır. Yetersiz olmalarında, görsel sanatlar öğretim programının okul içi uygulamalarında gerekli fiziki koşulları sağlayamayışının etkili olduğu tespit edilmiştir.
- Müze eğitiminde grup etkinliği ve topluluk içinde gerçekleştirilen çalışma ortamı ile öğrencilerin fikirlerini birbirleri ile paylaştıkları, sanat hakkında konuşmaya ve düşünmeye başladıkları bulgulanmıştır.

- Gerçekleştirilen görsel sanatlar çalışmalarının temelinde sorgulayıcı ve düşünmeye sevk eden bir anlayışın var olması, öğrencilerin müze alanında arkadaşlarının ve kendilerinin ortaya çıkardığı eserler üzerinde onları düşünmeye, tartışmaya ve görsel sanatlar eğitimi ve öğretimi konusunda zihinlerinde oluşan fikirlerini paylaşmaya teşvik etmiştir.
- Öğrencilerin, görsel sanatlar eğitiminin okulda yapılmasının yanı sıra ders işleniş yöntemlerine karşı olumsuz bir düşünce yapısı içinde oldukları gözlenmiş, müzede rehberin göstererek anlatım yapması ve daha önce karşılaşmadıkları çağdaş sanat çalışmalarını ele alması ile bakış açılarının olumluya çevrildiği görülmüştür.
- Öğrencilerin müzede ilk defa öğrendikleri bir teknik olan kolaj tekniğini uygularken hayal dünyalarını serbestçe açığa çıkardıkları ve yaratıcı özellikler gösterdikleri tespit edilmiştir.
- Öğrencilerin sanatçıların eserlerini müze gezisi ile incelemeleri sonucunda bu eserleri yansıttıkları düşünce akımı, teknik, boyut, malzeme seçimi ve renk algısına göre değerlendirebildikleri ve anlamlandırdıkları görülmüştür.
- Öğrencilerin görsel sanatlar dersinde geçmişte gerçekleştirilen uygulamalar ile bağlantılar kurdukları ve sanat eğitim uygulamalarındaki beklentilerini ortaya koymuşlardır.
- “Bilgi formu” uygulamasında 6 öğrencinin hiçbir ressam ve sanatçı tanımadığı, 10 öğrencinin 1 ressam tanıdığı ve kalan 3 öğrencinin de 2 ressam tanıdığı 19 kişilik araştırma grubunun, müze ziyaretleri sonrasında pek çok sanatçı ve ressam hakkında bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir.
- Öğrenci çalışmalarının müzede gerçekleştirilmesinin, onların görsel sanatlar dersine bakış açısına ve ders öğretim sürecine katkı sağladığı gözlenmiştir.
- Görsel sanatlar etkinliğinin farklı bir öğrenme ortamı olan müzede gerçekleştirilmesi, araştırmacı ve öğrenciler arasında başlayan etkileşime olumlu yansımıştır.
- Öğrencilerin müze etkinlikleri sonucunda beyan ettikleri fikirleri bilgi düzeyi, anlamlandırma ve değer verme başlıklarında olduğu görülmektedir. Bilgi düzeyi anlamında, yeni kavramlarla tanıştıkları, çağdaş sanata emek vermiş sanatçılar hakkında bilgi sahibi oldukları ve farklı uygulama teknikleri ile tanıştıkları tespit edilmiştir. Anlamlandırma başlığında, görsel sanatlarda kullanılan obje,

materyal ve ürünleri anlamlandırabilmişler, görsellerin ve eserlerin detaylarını fark edebilmişler ve sanatçıların eserlerini oluştururken yansıtmak istediği duygu ve düşüncelerini fark edebilmişlerdir. Bir eser üzerinde düşünme ve sorgulama gibi becerilere sahip olmuşlardır. Müze gezi etkinliği ile görsel sanatları oluşturan grafik, heykel ve video sanatları hakkında anlam ve bağlantı kurabilmişlerdir. Bu çalışmalar ile grupla hareket etme ve interaktif olma bilincinin oluştuğu görülmüştür. Üzerinde baskı olmadan kendini ifade edebilen öğrencilerin yorumlama ve sanata bakış açısının değişerek bu alana değer vermeye başladıkları fark edilmiştir.

- Görsel sanatlar etkinlik çalışmalarında öğrencilerin öğrenmeye aktif bir şekilde katılması ile kalıcı öğrenmelerin oluştuğu gözlenmiştir.
- Müze etkinliklerinin öğrencilerde empati yapma, onlara estetik bakış açısı kazandırma ve her türlü malzeme ile insanın kendisini ifade edebilmesinin mümkün olduğu anlayışının yerleştiği görülmüştür.

4.2. Tartışma

Görsel sanatlar eğitimi ve müze uygulamaları konusunda elde edilen bulgular, alanyazındaki verilerle, ortaklıkları ve farklılıkları ile tartışılacaktır:

Araştırmacı tarafından elde sonuçlardan, müzecilik konusunda öğrencilerin öğrenmeye birden fazla duyuyla katılarak edindikleri bilgiyi yapılandırdıkları ve “Kültürel Miras” öğrenme alanı kapsamında yer alan müzecilik ve müzelerin önemini benimseyebilmeleri için tarihimizi ve toplumumuzun yapısını tanıması gerektiği, sanat alanında ortaya konulmuş eserleri yerinde gezerek görmeleri ve sanatı var olduğu atmosferde hissetmek istedikleri yönündedir. Bu konuda Abacı’nın (1996) araştırması, öğrenmelerin kalıcılığını sağlamak için öğrencilerin öğrenme ortamlarına aktif bir şekilde katılmaları gerektiğini ileri sürmektedir. Geleneksel ders içi anlatım yöntemlerinin yanı sıra okul dışına çıkarak müze ziyareti yapan öğrencilerin tarihi değerleri yerinde göreceği, hissedeceği ve dolayısıyla bu değerleri benimseyerek kendinden sonraki kuşaklara aktarabileceğini ifade etmesi, araştırmacı tarafından varılan sonuçla örtüşmektedir. Ayrıca Çetin’in (2006) müze eğitiminin ilkokuldan başlayarak eğitimin her kademesinde yer alması gerektiğini ileri sürmesi, müze eğitimi verilen öğrencilerin uygulamalarda aktif olmalarının sağlanmasının onların sanatın

tarihi ve genel tarih hakkında bir bilince sahip olacağı sonucuna varması, araştırmacın ulaşmış olduğu görüşle örtüşmektedir. Şimşek (2014) müzelerde yapılan öğrenmelerin kalıcılığından bahsederek bu görüşü destekleyen diğer araştırmacılardandır.

Müze gezisi sırasında, müze rehberi tarafından gerçekleştirilen eser, tablo ve ressam açıklamaları ile öğrencilerin görsel sanatlar dersi ile kazanması gereken bilgi düzeylerinde yetersizlik olduğu bulgulanmıştır. Gürkan (2004) araştırmasında müzede uygulama yaptığı öğrenciler üzerinde aynı bilgi eksikliğini tespit ederek araştırmacının ulaşmış olduğu bağlantılı sonuçlara ulaşmıştır.

Müze eğitiminde grup etkinliği ve topluluk içinde gerçekleştirilen çalışma ortamı ile fikirlerini birbirleri ile paylaştıklarını ifade eden pek çok öğrenci, grup etkinliğinin görsel sanatlara olan ilgilerini arttırdığından bahsetmiştir. Akengin (2011) öğrencilerin grupça hareket ederek birbirleri olan etkileşimlerinin arttırdığını ve bu durumun başarı ve birbirlerine olan bağlılıklarını güçlendirdiğini ileri sürmüştür. Bu anlamda ulaşılan sonuçların birbirleri ile örtüştüğünden bahsetmek mümkün olabilir.

Araştırma sonuçlarında öğrenci çalışmalarının müzede gerçekleştirilmesinin, onların görsel sanatlar dersine bakış açılarına farklılık kattığı ve öğretim sürecine olumlu etkiler sağladığı gözlenmektedir. Zilcioğlu'nun (2008) çalışması öğrencilerin müzede yapmış oldukları sanat eğitim etkinlikleri ile mutlu oldukları ve öğrencilerin sanata farklı açılardan bakarak, görsel sanatlar dersi hakkındaki değer yargılarının değiştiği sonucuna ulaşması, araştırmacının ulaştığı sonuçla örtüşmektedir.

Öğrencilerin müze etkinliği ile eserler üzerinde konuşmuş olmalarının ve görüşlerini paylaşmalarının onların sanata farklı açılardan bakabilmelerine yardımcı olduğunu dile getiren bir öğrencinin düşüncesi, Aydal'ın (2009) öğrencilerin müzede görsel yolla yaptıkları incelemelerin kendilerinde müzelere ve sanata karşı farkındalık oluşturduğu, eserler üzerinde yorum, eleştiri ve sorgulama yapabildikleri tespitiyle benzerlik göstermektedir.

Araştırma kapsamında müzecilik konusunda öğrencilerin öğrenmeye birden fazla duyuyula katılarak edindikleri bilgiyi yapılandırdıkları görülmüştür. Araştırmacının bu görüşü, Özkesici'nin (2009) müze etkinliklerinin öğrencilerin duyuşsal, görsel ve kinestetik öğrenme biçimlerine hitap ettiği görüşü ile örtüşmektedir.

Öğrencilerin müzede farklı malzeme ve tekniklerle tanışmış oldukları ve bu malzemelerle uygulama yaparak görsel sanatları anlamlı bulmaya başladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda Halıcı (2015), anaerki dönemlerde yaşamış Anadolu

kadını üzerine bir tarih araştırması ve incelemesi yaparak, kadının geçmiş zamanlarda toplumdaki yerini öğrencilere heykel ve çeşitli materyaller kullanarak gerçekleştirmiş ve farklı malzeme ile tanışan öğrencilerin görsel sanatlar dersi üzerinde daha çok düşünmeye, geçmişini sorgulamaya ve dersi önemsemeye başladıkları sonucuna varmıştır. Halıcı (2005)'in bu düşüncelerinin, araştırmacının ulaştığı olduğu malzeme çeşitliliği sonucuyla benzerlik gösterdiği görülmektedir.

4.3. Öneriler

İstanbul Modern Sanat Müzesi kapsamında gerçekleştirilen eğitim etkinlikleri sonucunda, görsel sanatlar eğitiminde yer verilecek müze uygulamaları ve yapılması programlanan eğitim araştırmaları için şunlar önerilebilir:

- Görsel sanatlar dersinde okul duvarları dışına çıkılarak grup halinde katılımın sağlandığı öğrenme ortamları oluşturulabilir.
- Görsel sanatlar eğitiminde öğrencilerin kendilerini ifade ederken kalem, fırça ve boya ile sınırlandırılmaksızın her türlü malzemenin kullanılabileceğini fark etmesinin sağlanması, onların yaratıcı özelliklerinin ortaya çıkmasına yardımcı olabilir.
- Görsel sanatlar eğitimi, öğrencilerin sorgulamasına ve düşünmesine yardımcı olması amacıyla uygulamalı müze eğitimi ve aktif öğrenme yöntemleri ile birlikte planlanarak yürütülebilir.
- Ortaokul görsel sanatlar eğitimi ders programı kapsamında, öğrencilerin sanat eserlerinin orijinallerini inceleyip hayal dünyalarını geliştirecekleri ve sanatçılar hakkında bilgi sahibi olup onların eserlerini yorumlayabilecekleri eğitim gezilerine yer verilebilir. Görsel sanatların öğrenciler için anlam kazanmasıyla birlikte dersin 'gereksiz olduğu' düşüncesi yıkılabilir.
- Görsel sanatlar dersi kültürel miras öğrenme alanı ile öğrencilerin toplumumuzun geçmişi, gelenek görenekleri, tarihini anlama ve ona sahip çıkabilme özelliklerinin kazandırılması hedeflendiğinden, bu değerleri insanların yaşamasına yardımcı olan ve sanat tarihimizin geçmişini sergileyerek gelecek kuşaklara bırakmayı amaçlayan eğitim kurumları müzelerin ziyaret edilmesi, zorunlu uygulama kapsamına alınabilir.

- Ortaokul zorunlu dersler kapsamında okutulan görsel sanatlar dersi dışında, seçmeli görsel sanatlar dersleri ile öğrencilere okuma şansı tanınan grafik, heykel, seramik gibi alanlara müze eğitimi uygulamaları dersi eklenebilir.
- Görsel sanatlar ders öğretmenlerinin müzecilik ve müzede eğitim konularında bilinçlenmesi ve kuramsal eksiklerinin giderilmesi hususunda MEB aracılığı ile alan uzmanları tarafından eğitim seminerleri ve hizmet içi eğitim etkinlikleri planlanabilir.
- Öğretim programı kapsamında yer verilmesi planlanan müze eğitim gezilerini, görsel sanatlar ders saat sayısının sınırlı olması sebebiyle, ders saat sürelerinin yapılandırılması ve uzatılması, gezilerden alınan verimin artırılmasını sağlayabilir.
- Okulların yakın çevresinde konumlanan müzeler tarafından tanıtım yapılarak, okulların müze eğitim gezilerine katılım sağlamaları teşvik edilebilir.
- Paykoç ve Baykal'ın (2000, s. 102-103) araştırmaları, bir öğrenme yaşantısının geleneksel eğitim tarzı olan anlatım yoluyla gerçekleştirildiğinde öğrenmeye %10 oranında, görsel yolla gerçekleştirilen eğitimde % 30, yaparak yaşayarak öğrenme fırsatının sağlandığı durumlarda ise % 90 oranlarına ulaşıldığını ileri sürmektedir. Öğrencilerin öğrenmelerine daha fazla duyu organlarıyla katılmalarını sağlamak amacıyla görsel sanatlar dersinde müze eğitimlerinin desteklenmesi devlet politikaları haline getirilebilir, müze eğitim uygulamalarının ortaokul görsel sanatlar dersinde zorunlu uygulamalar içerisinde yer alması sağlanabilir. Bu anlamda Türkiye'de yapılmış araştırma sonuçlarında Arı, Ç. (2010). *Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinliklerinin Gerçekleşebilirliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ermiş, B. (2010). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersinde "Üç Boyutlu Sanal Müze Ziyareti" Etkinliğine İlişkin Görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atalay, N. (2011). *İlköğretim I. Kademedeki Müze Eğitiminin Görsel Sanatlar Kültürüne Etkileri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Turanlı, S. (2012). *Oyuna Dayalı Müze Etkinliklerinin Öğrenci Erişi Ve Görsel Sanatlar Dersine Karşı Tutumları Üzerine Etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hamurculu, Ü. H. (2016). *Ankara'daki Müzelerde Yaratıcı Drama Etkinlikleri Ve Ankara Resim Ve Heykel Müzesinde Yaratıcı Drama Önerisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

alışmalarında ortaya çıkan sonuçlara göre, müze eğitimleri ve uygulamaları eğitimin ilk kademesinden son kademesine kadar görsel sanatlar dersi içerisindeki gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ortaokul kademesinde gerçekleştirilen müze eğitim gezilerinin sonuçlarını değerlendiren bu çalışmanın, müzelerin eğitimde yer almasına ilişkin görüşlere sahip, farklı branşlardaki araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abacı, O. (1996). *Müze eğitimi*. Sanatta Yeterlilik. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Abacı, O. (2003). Müze eğitimi. *Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Yüksek Lisans Programı Eğitim Ortamı Olarak Müzeler Konferansı*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Yayını, s. 4.
- Adıgüzel, H.Ö. (2000). Müze Pedagojisinin Türkiye'deki Yansımaları ve Müzelerdeki Yaratıcı Drama Uygulamaları. *Üçüncü Uluslararası Tarih Kongresi Tarih Yazımı ve Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar*, İstanbul: Türkiye Ekonomi ve Toplumsal Tarih Vakfı, s. 131.
- Akay, Ü. (2010). Andragojik temellere dayalı kolaylaştırılmış okuma-yazma eğitimi (KOYE) sürecine yönelik KOYE eğitimcilerinin görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2).
- Akengin, Ç. (2011). *Görsel sanatlar dersinde müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin öğrenci kazanımlarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alakuş, A. O. ve Mercin, L. (2009). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Altun, R. (2003). *Müzelerin eğitimdeki yeri ve bu bağlamda müzelerin eğitim olanakları (Araç-Gereç-Personel) açısından yeterlilik durumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arı, Ç. (2010). *Müze bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve tarihi mekânlarla tarih öğretimi: tarih öğretmenlerinin müze eğitimine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atagök, T. (2002). Müzecilikte yeni yaklaşımlar. *Müze Eğitimi Seminerleri 1: Akdeniz Bölgesi Müzeleri*, Antalya: Suna-İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, s. 25-26.

- Atalay, N. (2011). *İlköğretim I. kademedeki müze eğitiminin görsel sanatlar kültürüne etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Aydal, M. (2009). *Sabancı müzesi resim koleksiyonu ve sabancı müzesinin ilköğretim 6-14 yaş seviyesindeki öğrencilerin eğitimine katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Batu, S. (2004). Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 5 (2), 33-50.
- Bozdoğan, A. E. (2007). *Bilim ve teknoloji müzelerinin fen öğretimindeki yeri ve önemi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Buyurgan, S. (2002). Programlı bir müze ziyareti ve sonrasında uygulama örneği. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitimde 75. Yıl Sanat Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Buyurgan, S. ve Mercin, L. (2005). *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları*. V. Özsoy (Ed.), (Birinci basım). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U (2007). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. (2.basım). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Buyurgan, S ve Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. (3.basım). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (3. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çetin, T. (2006). *Resim-iş eğitimi anabilim dallarında müze eğitiminin sanat tarihi, sanat eleştirisi ve anasanat atölyelerinde uygulamalara etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirel, Ö. (1998). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. (Birinci baskı). Ankara: Kardeş Yayınları.
- Duncan, C. and Wallach, A. (2006). Evrensel müze. A. Artun (Ed.), *Tarih sahneleri: Sanat müzeleri 2 içinde* (s. 49). İstanbul: İletişim Yayınları.

- Eğitmen, A. (2014). Kadın müzesi “Kadın eli değen müze”. *Yaratıcı Drama Dergisi*. 9 (18), 35.
- Erbay, F. (2001). Sanat eğitiminde müze ve sanat galerilerinin önemi. *Türkiye’de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi*. (48), 26.
- Erbay, F. (2009). *Müze yönetimini kurumsallaştırma çabası (1984-2009)*. İstanbul: Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları.
- Erginer, A. (2007). *Avrupa birliği eğitim sistemleri ve Türkiye eğitim sistemiyle karşılaştırmalar*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ermiş, B. (2010). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersinde “Üç boyutlu sanal müze ziyareti” etkinliğine ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gartenhaus, A. R. (2000). *Yaratıcı düşünme ve müzeler*. (Çev: R. Mergenci ve B. Onur). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Gögebakan, Y. (2009). *Görsel sanatlar ve sosyal bilgiler derslerinin ilişkilendirilmesinin kültür varlıklarını tanıma ve sahip çıkma ile ilgili kazanımların gerçekleşmesi ve öğrencilerin tutumları üzerinde etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Grant, M. C. (2005). *Enhancing motivation using the constructs of flow in museum education activities*. Unpublished Doctoral Thesis. Kaliforniya: San Diego University.
- Greenhill, E. H. (1999). *Müze ve galeri eğitimi*. (Çev: M. Öрге Evren ve E. G. Kapçı). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Gürkan, T. (2004). *İlköğretim II. kademe müze eğitiminin önemi üzerine bir araştırma (Bursa örneğinde)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Halıcı, U. (2015). *Anadolu medeniyetleri müzesinde yer alan tarih öncesi dönemlere ait kadın heykellerinin lise öğrencilerinin heykel uygulamalarına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Hamurculu, Ü. H. (2016). *Ankara'daki müzelerde yaratıcı drama etkinlikleri ve Ankara resim ve heykel müzesinde yaratıcı drama önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İlhan, A. Ç. ve Okvuran, A. (2001). Bir eğitim ortamı olarak müze ve müze çalışmaları. *Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Anadolu Sanat Dergisi*. (11), 86-93.
- Johnson, A. P. (2014). *Eylem araştırması el kitabı*. (Çev: Y. Uzuner ve M. Özten Anay). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kapan Yenigün, S. (2011). *Müzelerin yetişkin eğitiminde kullanılmasına yönelik bir program denemesi – Rahmi Koç Müzesi iletişim araçları örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karabıyık, A. (2007). *Çağdaş sanat müzeciliği kapsamında Türkiye'deki müzecilik hareketlerine bir bakış*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta eğitim*. (İkinci baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kırıçoğlu, O. T. (2009). *Sanat kültür yaratıcılık, görsel sanatlar ve kültür eğitimi-öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Mercin, L. (2002). *Anadolu güzel sanatlar lisesinde müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Mercin, L. (2006). *Resim dersini müze kaynaklı oluşturma öğrenme yaklaşımı etkinliklerine göre uygulamanın erişile, kalıcılığa ve tutuma etkisi (Diyarbakır ili örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2 nd ed.). Thousand Oaks: Sage Publishing.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). *İlköğretim sanat etkinlikleri dersi 1-8. sınıflar öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). *Görsel sanatlar dersi öğretim programı 1-8. sınıflar*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

- Onur, B. (2002). Müze eğitimi: temel ilkeler ve politikalar. *Müze Eğitimi Seminerleri 1: Akdeniz Bölgesi Müzeleri*, Antalya: Suna-İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, s. 9.
- Özkesici, A. (2009). *Müzedede öğrenmenin öğrencilerin görsel, duyuşsal ve kinestetik yönleri üzerine etkileri (İlköğretim 6. sınıf öğrencileri üzerine bir uygulama)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özsoy, V. (1998). Sanat öğretmeni yetiştirme yöntemleri. *Milli Eğitim Dergisi*, (137), 60.
- Özsoy, V. (2001). Başarılı bir çocuk ve gençlik sanat müzesi. *Türkiye’de Sanat*, (49), 24-33.
- Özsoy, V. (2002). Sanat (resim) eğitiminde müze ve okul işbirliği müzeye dayalı bazı öğretim yöntemleri. *Milli Eğitim Dergisi*. (153-154), 5-17.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi resim iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*. (1. basım). Ankara: Gündüz Eğitim.
- Öztürk, F. (2000). Türk eğitim düşüncesi tarihinde “Müze” kavramının düşünsel temelleri Satı Bey ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu örneği. *Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar: Küreselleşme ve Yerelleşme*, İstanbul: Numune Matbaacılık, s.195.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. California: Sage Publications.
- Paykoç, F. (2002). Türkiye’de müze eğitimi uygulamaları: tarihçe ve örnekler. *Müze Eğitimi Seminerleri 1: Akdeniz Bölgesi Müzeleri*, Antalya: Suna- İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, s. 49.
- Paykoç, F. ve Baykal, S. (2000). Müze pedagojisi: Kültür, iletişim ve aktif öğrenme ortamı olarak müzelerin etkinliğine ilişkin bir çalışma. *Üçüncü Uluslararası Tarih Kongresi Tarih Yazımı ve Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar: Küreselleşme ve Yerelleşme*, İstanbul: Türkiye Ekonomi ve Toplumsal Tarih Vakfı, s. 102-113.
- Penna, S.L. (2007). *Beyond planning a field trip, a case study of the effect a historical sites educational resources have on the practices of four urban eight grade social studies teachers*. Unpublished Master’s Thesis. Massachusetts: Massachusetts Lowell University.
- Peşkersoy, E. ve Yıldırım, O. (2008). *Görsel sanatlar dersi 1-8. sınıflar öğretmen kılavuz kitabı*. İstanbul: Kelebek Matbaacılık.

- San, İ. (2007). Eğitim ve müze. *Uluslararası Eğitim ve Müze Semineri*, Ankara: Kök Yayıncılık, s. 21.
- Solmaz, K. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin müze eğitime yönelik görüşleri ve uygulamaları. *Tunceli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (7), 40-54.
- Süzen, H. N. (2005). *İlköğretim okullarında görevli yöneticilerin ve resim-iş öğretmenlerinin müze ve sanat galerilerinin görsel sanatlar (Resim-iş) eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şimşek, H. (2014). *Sanat eğitimi ortamı olarak üniversite sanat müzelerinin işlevi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tal, R., Morag, O. and Bamberger, Y. (2005). Guided school visits to natural history museums in Israel: teacher's roles. *Science Education*. 89 (6), 920-935.
- Tepecik, A. (2008). Sanat eğitimi ve sanal müze. *Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Müzecilik*, Ankara: Vekam Yayınları, s. 237.
- Tezcan, H. (2003). Eğitim ortamı olarak müzeler. *Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Yüksek Lisans Programı Eğitim Ortamı Olarak Müzeler Konferansı*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Yayını, s. 6.
- Turanlı, S. (2012). *Oyuna dayalı müze etkinliklerinin öğrenci erişi ve görsel sanatlar dersine karşı tutumları üzerine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uslu, Ö. (2008). *İlköğretim ikinci kademesinde görsel sanatlar derslerinde müze ile eğitimin etkileşimli (İnteraktif) ortamda gerçekleştirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zilcioğlu, Ş. (2008). *Avrupa'da çocuk müzeleri ve müze eğitimi 'Almanya örneği'*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ek-1

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.5296426
Konu: Anket Araştırma İzni

13.03.2018

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

- İlgi: a) 06.03.2018 tarih ve 32216 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 13.03.2018 tarih ve 5276207 sayılı oluru.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Aslı ŞANLIER'in "Ortaokul 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Müze Uygulaması (İstanbul Modern Örneği)" konulu araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmasında koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

M. Nurettin ARAS
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@mcb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212) 455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.mcb.gov.tr> adresinden cefb-e40f-3a65-8001-ebcb kodu ile teyit edilebilir.

Ek-2

BİLGİ FORMU

- 1- Bildiğiniz Türk ya da yabancı sanatçı ve ressamlar var mı? Adlarını yazar mısınız?
- 2- Size göre müzelerin işlevleri nelerdir?
- 3- Müzeye gitmek ister misiniz?
- 4- Bugüne kadar hiç müze ziyaretinde bulundunuz mu? Gittiyseniz kaç kez gittiniz? İsimlerini yazar mısınız?
- 5- Bugüne kadar görsel sanatlar dersi kapsamında hiç müze etkinliği yaptınız mı? Yaptıysanız nasıl yaptınız? Açıklar mısınız?

GÖRÜŞME SORULARI

- 1- Bir sanat eserinin kopyası ile orijinalini görmek arasındaki farka ilişkin neler düşünüyorsunuz?
- 2- Müze ziyaretinde ne tür çalışmalar yaptınız?
- 3- Müzede yapmış olduğunuz çalışmaları müzeye gitmeden de yapabileceğinizi düşünüyor musunuz?
- 4- Görsel sanatlar dersi kapsamında müze etkinliği yapmak sizi nasıl etkiledi?
- 5- Burada öğrendiğiniz bilgi ve deneyimlere ilişkin ne düşünüyor musunuz?
- 6- Müze ziyaretinin görsel sanatlar dersi içinde yer almasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
- 7- Bundan sonraki yaşamınızda müze ziyaretleri yapmak ister misiniz? Neden?

EK-4

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.5276207

13/03/2018

Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Anadolu Üniversitesinin 06.03.2018 tarih ve 32216 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/ 2017/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 12.03.2018 tarihli tutanağı.

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Aşlı ŞANLIER'in "Ortaokul 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Müze Uygulaması (İstanbul Modern Örneği)" konulu tezi kapsamında, ilimiz Silivri ilçesinde bulunan İrfan Sırdaş Aile Eğitim Vakfı Ortaokulunda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerine; müze etkinliği ve görüşme soru formunu uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
13/03/2018

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge

2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212) 455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ed36-e447-3916-9a94-ddca kodu ile teyit edilebilir.

EK-5 Etik Kurul Karar Belgesi

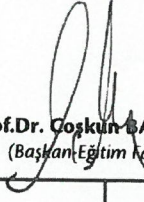
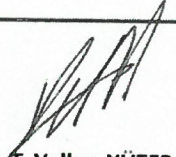
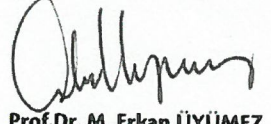
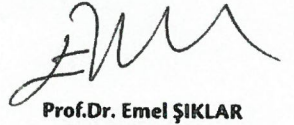
Evrak Kayıt Tarihi: 15.02.2018

Protokol No: 19449

Tarih: 26.02.2018

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Ortaokul 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Müze Uygulaması (İstanbul Modern Örneği)
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Doç. Ayşe Dilek KIRATLI
TEZ YAZARI:	Aslı ŞANLIER
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu
 Prof.Dr. Coşkun BAYRAK (Başkan Eğitim Fak.)	
 Prof.Dr. T. Volkan YÜZER (Başkan Yardımcısı-Açıköğretim Fak.)	 Prof.Dr. Esra CEYHAN (Eğitim Fak.)
 Prof.Dr. Münevver ÇAKI (Güzel Sanatlar Fak.)	 Prof.Dr. M. Erkan ÜYÜMEZ (İkt. ve İdari Bil. Fak.)
 Prof.Dr. Handan DEVECİ (Eğitim Fak.)	 Prof.Dr. Emel ŞIKLAR (İkt. ve İdari Bil. Fak.)

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, Ortaokul 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Müze Uygulaması (İstanbul Modern Örneği) başlıklı bir araştırma çalışması olup ortaokul 8.sınıf öğrencileri ile görsel sanatlar eğitimi dersinde müzelere ilişkin bilinç ve farkındalık yaratma amacını taşımaktadır. Çalışma, Aslı ŞANLIER tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile Anadolu Üniversitesi yüksek lisans tez çalışmasında ortaya konacaktır. Vereceğiniz cevaplar ortaokul düzeyinde uygulanan görsel sanatlar eğitiminin gelişimine ışık tutulacaktır.

Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Çalışmanın amacı doğrultusunda, nitel araştırma yapılarak sizlere görsel sanatlar dersi hakkındaki düşünceleriniz ile ilgili Bilgi Formu doldurtulup, sizlerle müze gezisi etkinliği, ardından da bire bir görüşmeler yapılarak sizden veriler toplanacaktır.

İsminizi yazmak yada kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.

Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.

İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.

Sizden toplanan veriler korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecektir.

Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bölümünden Ayşe Dilek KIRATLI'ya yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı :

Adres :

Cep Tel :

ODAK GRUP GÖRÜŞMESİ

Görüş: Sizlerle yaptığım görüşmeler sonucunda ulaştığım bazı temel görüş ve temalar oldu. Bu temaları başlıklandırımda ulaştığım sonuçlar hakkında sizin bu görüşe katılıp katılmadığınızı ve düşüncelerinizi sormak istiyorum:

- 1- **Sanatçıyı anlamak:** Müze gezi sonrası müzenin sizde bıraktığı etkilerden bahsetmişsiniz. Bazılarınız müze gezisi yaparak sanatçılar ve duyguları hakkında görüşlerini beyan etmiştir. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
- 2- **Eserler ve özellikleri:** Müze gezisi yaparak, müzedeki eserler ve özellikleri hakkında görüşlerinizi bildirmişsiniz. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
- 3- **Sanatı Anlamlandırma:** Katılımcılardan bazıları müze gezisi yaparak eserleri incelemenin kendisinde sanata dair anlamlar oluşturduğunu ifade etmiş. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
- 4- **Birlikte hareket:** Katılımcılar olarak müze gezisi ve gezi etkinliğinin grup halinde gerçekleştirildiği hakkında ve bir toplum içinde yapılmış olma konusu üzerinde durarak görüşlerini bildirmiştir. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
- 5- **Okul dışı eğitim:** Araştırmanın okul dışına çıkılacağı ve farklı bir ortamda olacağı için etkinliğe katılım sağladığını ifade edenler var. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Ek-8 Okul Ders İzlenesi

Ders Günü	Kültürel Miras Kazanım Adı	Dersin Uygulanışı	Kullanılacak Araç, Gereç, Materyaller
1	- Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıklar. - Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumlar.	Dersin içeriği ile ilgili konuşularak Bilgi Formu uygulanmıştır. Türk çağdaş sanatında öncü olan sanatçılar ve İstanbul Modern Sanat Müzesi koleksiyonlarında eserleriyle yer alan sanatçı Burhan Doğançay hakkında bilgi verilerek çağdaş sanat hakkında örnek çalışma ve fotoğraflar gösterilmiştir. Sanat eserlerinin nerelerde bulunabileceğine dair öğrencilerin araştırma yapmaları ve bir sonraki derse hazırlıklı gelmeleri istenmiştir.	-Bilgi Formu, -Kalem -Silgi -Çağdaş sanat eserleri ve fotoğraf gösterimi
2	- Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır. - Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar.	Öğrencilere müze ve çeşitleri hakkında bilgi verilmiş, müzede bulunan eserlerin müzelere nereden geldiklerine dair soru-cevap tekniği uygulanmış ve müzelerle ilgili slayt gösterisi izlettirilmiştir. Müze gezi öncesi ve gezi sonrasında yapılacak hazırlıklar ve müzeye gidildiğinde uyulması gereken kurallardan bahsedilerek öğrenciler bilgilendirilmiştir.	-Projeksiyon makinası

Ek-9 Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı Kazanım Tablosu (MEB, 2017, s. 16).

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIM TABLOSU		
ÖĞRENME ALANLARI	Sınıf Düzeyi	8
	Görsel İletişim ve Biçimlendirme	9
	Kültürel Miras	4
	Sanat Eleştirisi ve Estetik	7
	Toplam	20

8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Kültürel Miras Öğrenme Alanı Ders Kazanım Maddeleri (MEB, 2017, s. 34).

8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Kültürel Miras Öğrenme Alanı Ders Kazanım Maddeleri	
8.2.	Kültürel Miras
G.8.2.1.	Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıklar.
G.8.2.2.	Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumlar.
G.8.2.3.	Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır.
G.8.2.4.	Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar.

Ek-10 Veli İzin Formları

Sayın Veli :

15/03/2018 Perşembe günü 8A sınıfı öğrencileri ile 10.00 – 17:00 saatleri arasında Görsel Sanatlar dersimüze bilinci etkinlikleri kapsamında İstanbul Modern Sanat Müzesi'ne bir eğitim gezisi yapılacaktır. Gezinin amacı, görsel sanatlar dersinde müze uygulamalarına yer vererek öğrencilerde müze eğitim uygulama ve etkinliklerine ilişkin farkındalık ve bilinç uyandırmaktır. Velisi olduğunuz öğrencinizin geziye katılabilmesi için izniniz gerekmektedir.

Gereğini rica ederim.

.../.../2018

.....

Okul Müdürü

..... ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

Velisi bulunduğum okulunuz 8/ A sınıfı ..... No'lu öğrencisi .....
.....'e izin veriyorum.

Gereğini arz ederim.

Tarih : ..../.../2018

Velinin Adı Soyadı :

Veli Cep Tel :

İmza :

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Ortaokul 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Müze Uygulaması (İstanbul Modern Örneği)” adıyla, 05/03/2018-08/06/2018 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Bu çalışmada ortaokul 8. sınıf öğrencilerinde görsel sanatlar eğitimi dersinde müzelere ilişkin bilinç ve farkındalık yaratmak amaçlanmıştır.

Araştırma Uygulaması: Bilgi Formu / Okul İçi Ders Etkinliği/ Müze Gezisi/ Görüşme/ Odak Grup Görüşmesi şeklindedir. Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Aslı ŞANLIER

İletişim bilgileri : sanlierasli@gmail.com

(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

Tarih : .... / ..... / 2018

İmza :

Veli Adı-Soyadı :

EK-11 Okul Gezi Planı**OKUL GEZİ PLANI**

GEZİ TARİHİ	15/03/2018		
GEZİ YERİ	İstanbul Modern Sanat Müzesi/Karaköy, İstiklal Caddesi/Beyoğlu.		
GEZİ ÇIKIŞ / DÖNÜŞ SAATİ	09:00-18:00		
GEZİYE GİDECEK ARACIN	a)Plakaları	34 ZPT 49	
	b) Şoförlerin Adı Soyadı	Muhsin İBRAHİM	
	c)Aracın Kira Bedeli	300TL	
	d) Öğrenci Başına Düşen Bedel	16 TL	
GEZİYE KATILACAK SINIFLAR VE ÖĞRENCİ SAYISI	ŞUBE	KIZ	ERKEK
	8A	16	3
			TOPLAM
			19
GEZİNİN AMACI	Öğrencilere müzelere tanıtılarak, müzelere karşı farkındalık ve bilinç uyandırmak.		
GEZİYE KATILACAK İDARECİNİN	ADI SOYADI	İMZA	
	Aslı ŞANLIER		
GEZİYE KATILACAK ÖĞRETMENİN	Kenan TURAN		

Hülya KANDEMİR A
Okul Müdürü

NOT: Veli Muvafakat belgeleri okulumuzda muhafaza edilmekte olup, geziye katılacak araç, şoför, diğer bilgi ve belgeler Ektedir.

Ek: Gezi Dosyası.

İRFAN SIRDAŞ AEV ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Ayrıntıları aşağıdaki gezi planında belirtilen bir gezi düzenlemek istiyorum. Aşağıda belirtilen gezi yeri/yerleri, gezinin amacı ile geziden beklenen öğrenci kazanımları/hedef ve davranışların gerçekleştirilmesi açısından okulumuza mesafe olarak en yakın yer/yerler durumundadır.

Söz konusu gezinin yapılabilmesi için gerekli planlama ve organizasyonun gerçekleştirilmesi hususunda,

Gereğini arz ederim. 09/03/2018

Aslı ŞANLIER

GEZİ PLANI

Gezinin konusu	İstanbul Modern Sanat Müzesi
Gezinin amacı	Öğrencilere müzelere tanıtarak, müzelere karşı farkındalık ve bilinç uyandırmak.
Gezinin hangi ders veya sosyal etkinlik kapsamında planlandığı	Gezi Görsel Sanatlar Eğitimi dersi müzecilik uygulamaları kapsamında planlanmıştır.
Geziden beklenen öğrenci kazanımları/hedef ve davranışlar	Okul ve müzeler arasında işbirliği yaparak, müzede eğitim konusunda farkındalık oluşturmak.
Gezinin başlama ve bitiş tarihi	15/03/201 09:00-18:00
Gezi yeri/yerleri	İstanbul Modern Sanat Müzesi/Karaköy, İstiklal Caddesi/Beyoğlu.
Geziye gidilecek yol güzergahı	E-5 Karayolu
Geziye dönüş yol güzergahı	E-5 Karayolu
Gezi sırasında alınacak güvenlik önlemleri	İlk yardım çantası, öğrenci veli telefonları.
Geziye katılacak toplam öğrenci sayısı	19

GEZİYE KATILACAK SINIFLAR VE ÖĞRENCİ SAYILARI

ŞUBE	ERKEK	KIZ	TOPLAM
8 A	3	16	19

Ek : Geziye Katılacak öğrencileri gösterir liste

Açıklama: Öğretmen tarafından planlanan bu geziye katılmak isteyen diğer yönetici ve öğretmenler ile velilerle ilgili çalışmalar okul idaresiyle işbirliği içerisinde yürütülecek

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Aslı ŞANLIER
Yabancı Dil : İngilizce
Doğum Yeri ve Yılı : Bartın/1988
E – Posta : sanlierasli@gmail.com

Eğitim ve Mesleki Geçmişi :

- 2010, Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Resim-İş Öğretmenliği Bölümü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
- 2011, Öğretmen, Ortaokul, Milli Eğitim Bakanlığı
- 2016, Müdür Yardımcısı, Ortaokul, Milli Eğitim Bakanlığı

Yayınları ve Bilimsel/Sanatsal Faaliyetleri

- 2010, Mezuniyet Sergisi, Caddebostan Kültür Merkezi/İstanbul
- 2015, Buluşma Grup Sergisi, Eskişehir
- 2016, Sculpture Now! Grup Heykel Sergisi, Helsinki/Finlandiya
- 2016, Invisible Environment Grup Sergisi, Helsinki/ Finlandiya
- 2016, 24 Kasım Öğretmenler Günü Grup Sergisi, Beykoz Sabancı Öğretmenevi/İstanbul
- 2017, AGP 8. Uluslararası Sanat Sempozyumu Grup Sergisi, Budapeşte/Macaristan
- 2017, Eğitim Araştırmaları Birliği I. Ulusal Görsel Sanatlar Eğitimi Sempozyumu ve Çağdaş Sanat Sergisi, Çanakkale
- 2018, Asoscongress 4. Uluslararası Güzel Sanatlar Sempozyumu Grup Sergisi, Alanya/Antalya